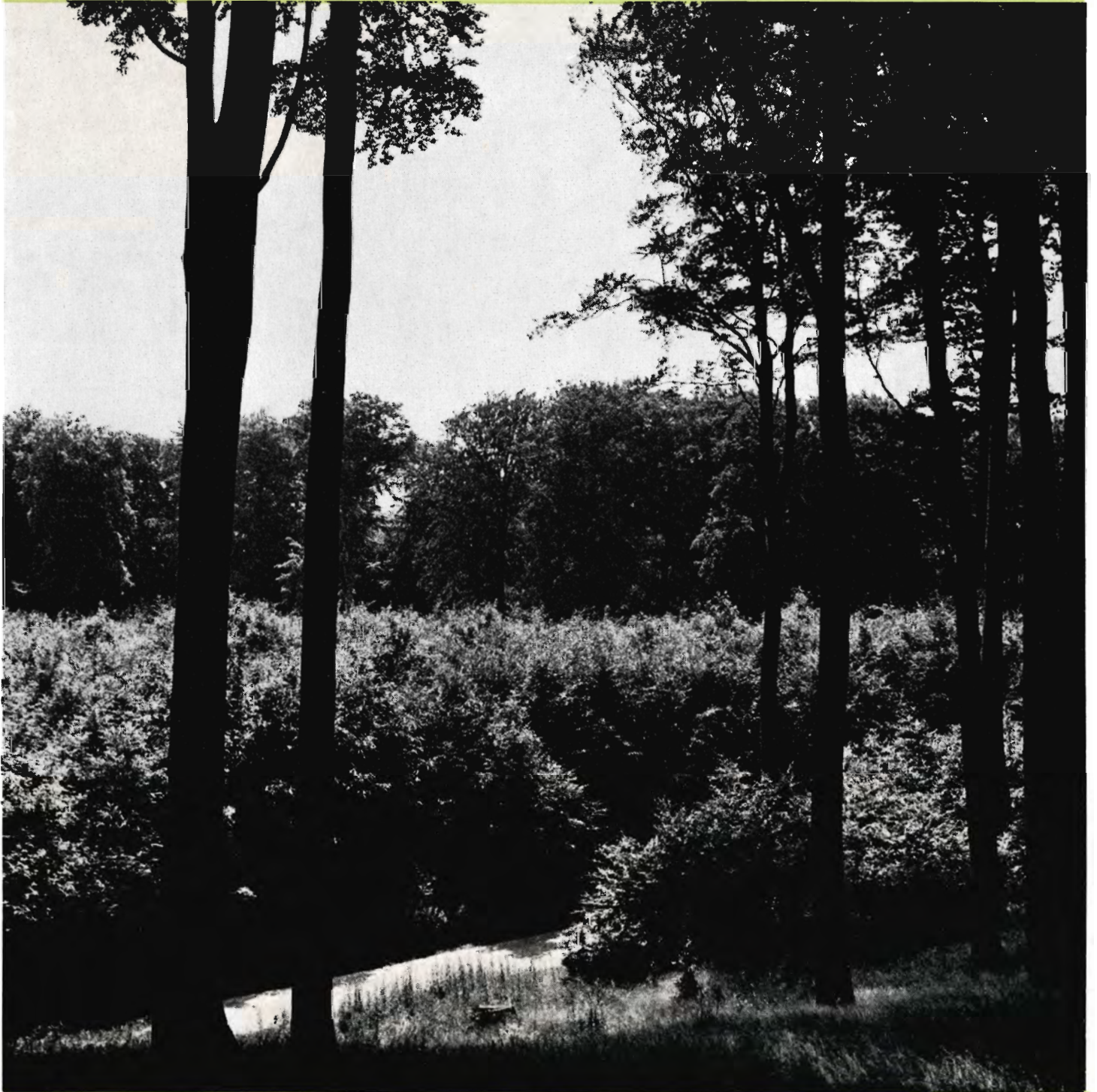

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
Maj 1973

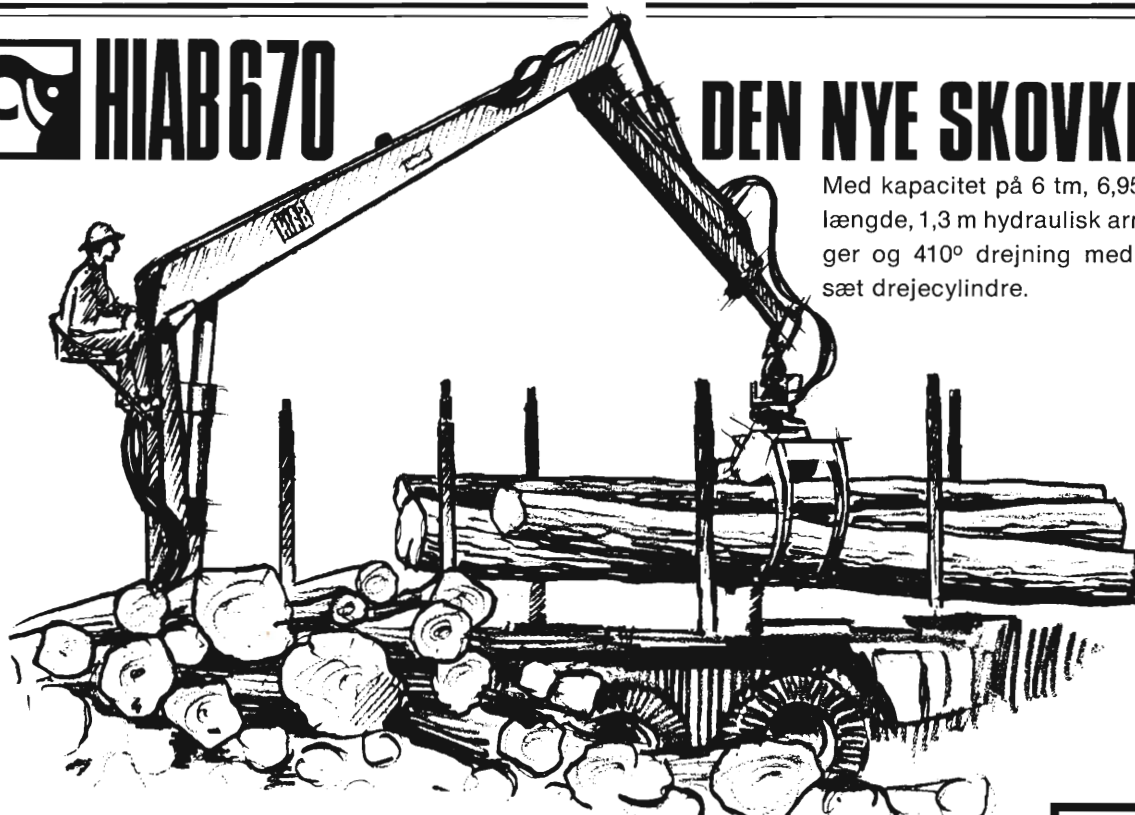

5

HIAB670

DEN NYE SKOVKRAN

Med kapacitet på 6 tm, 6,95 m arm-længde, 1,3 m hydraulisk armforlænger og 410° drejning med dobbelt sæt drejecylindre.

HIAB 670 er en hel ny konstruktion, hvor alle erfaringer fra verdens største kranfabrik er taget i betragtning. Et nyt kvalitetsprodukt om hvilket vore forhandlere gerne står til tjeneste med alle oplysninger.

HIAB-FOCO A/S

Knapholm 8 · DK-2730 Herlev · Telf. (01) 94 81 22

Nej til maskinel ukrudtsbekæmpelse under jorden

Ved maskinel ukrudtsbekæmpelse forstyrres de øverste jordlag som indeholder de for planten så livsvigtige bakterier. Desuden vil kulturplanternes rødder som ligger i disse jordlag blive revet over, og plantens rødder vil søge ned i de dybere jordlag, som ikke indeholder nær så meget næring som de øverste 2-3 cm. Dette betyder at maskinel ukrudtsbekæmpelse kan være direkte skadeligt for Deres kulturplanter og nedsætter Deres høstudbytte.

Ja til kemisk ukrudtsbekæmpelse over jorden med Reglone og Gramoxone

ICI har med Reglone og Gramoxone angivet en helt ny linie i ukrudtsbekæmpelse, en linie der kort sagt betyder MINDRE ARBEJDE = STØRRE UDBYTTET.

Reglone og Gramoxone virker over jorden. Reglone og Gramoxone standser fotosyntesen på alt grønt der rammes og dræber selv det sejeste ukrudt, men skader ikke brun bark og rødder.

Jordforgiftning forekommer **aldrig**, fordi Reglone og Gramoxone neutraliseres i samme øjeblik det rammer jorden.

De kan desuden benytte Reglone og Gramoxone hele året, på det tidspunkt der passer Dem bedst også i nyplantninger. Selv let regn umiddelbart efter sprøjtningen har ingen indflydelse på virkningen.

Reglone og Gramoxone holder Deres skov eller planteskole fri for ukrudt med et minimum af arbejdskraft.

Også det ideelle middel i vækstrækker, bærkulturer og læbælter. Brug fortrinsvis Reglone til bredbladede ukrudtsarter, og Gramoxone til græsser.

Ring eller skriv til vor landbrugsafdeling, der gerne giver Dem oplysninger om forsøg og praktiske erfaringer med Reglone og Gramoxone.

**Ned med arbejdstiden
op med udbyttet
med Reglone Gramoxone**

ICI DANMARK A/S

Islands Brygge 41 · 2300 København S
Tlf. (01-27) AStA 62 64.

Fra Dansk Skovforening:

Ang. publikums færdsel i private skove

I naturfredningsloven § 55, stk. 5, står der: »I særlige tilfælde kan fredningsnævnet tillade, at skoven helt eller delvis lukkes for almenheden. Fredningsnævnet kan endvidere efter anmodning fra ejeren fastsætte særlige regler for færdsel og ophold i skoven«.

Dansk Skovforening ønsker at henlede medlemmernes opmærksomhed på disse bestemmelser, som bør tages i anvendelse, når forholdene taler derfor. Såfremt man mener, at der af den ene eller anden grund vil være behov for at opstille særlige regler for publikums færdsel i en bestemt skov, bør man rette henvendelse til det lokale fredningsnævnet for at forhandle sig frem til en rimelig ordning. Når man møder til disse forhandlinger, bør man være opmærksom på, at det bedste resultat ofte kan opnås, såfremt man kan foreslå en konstruktiv løsning. Ønker man skærpede færdselsregler et sted, kan man måske tilbyde udvidede rettigheder for publikum andre steder.

Vi har grund til at tro, at et andragende, der fremsættes på den skitserede måde, vil få en saglig og velvillig behandling.

Modsatningsvis må Skovforeningen kraftigt fraråde, at skovene uden indhentet tilladelse iværksætter foranstaltninger, der er i strid med naturfredningslovens bestemmelser, idet man herved stiller sig i en meget dårlig udgangsposition under eventuelle senere forhandlinger om spørgsmålet.

Skovforeningens sekretariat står gerne til rådighed med yderligere vejledning i disse spørgsmål.

*M. Schaffalitzky de Muckadell/
Ole Fog.*

Til orientering følger en oversigt over Fredningsnævnenes adresser og telefonnumre:

FREDNINGSNÆVNET FOR
KØBENHAVNS FREDNINGSKREDS
Domhuset, Nytorv, 1450 København K.
(01) MI 8141.

Formand: Landsdommer *Emil F. Poulsen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR KØBENHAVNS AMTS FREDNINGSKREDS
Gentofte civilret, Blegdamsvej 6, 2200 København N. (01) 39 26 22.

Formand: Civildommer *S. Aa. Dorn-Jensen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
FREDERIKSBORG AMTS NORDLIGE
FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, 3400 Hillerød.

(03) 26 36 66.

Formand: Dommer *N. J. Feilberg Jørgensen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
FREDERIKSBORG AMTS SYDLIGE
FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, Folehaven 1, 2970 Hørsholm. (01) 86 15 50.

Formand: Dommer *Carsten Jepsen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
ROSKILDE AMTS FREDNINGSKREDS
Dommerkontoret, Hummeltoften 10,
2830 Virum. (01) 85 33 55.

Formand: Civildommer *A. G. Laugesen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
VESTSJÆLLANDS AMTS NORDLIGE
FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, 4300 Holbæk.

(03) 43 42 11.

Formand: Dommer *Bjarne K. L. Jensen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
VESTSJÆLLANDS AMTS SYDLIGE
FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, 4200 Slagelse.

(03) 52 16 60.

Formand: Dommer *R. J. Dyreborg.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
STORSTRØMS AMTS NORDLIGE
FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, 4760 Vordingborg.

(03) 775 nr. 58 eller 1458.

Formand: Dommer *T. Worsaa.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
STORSTRØMS AMTS SYDLIGE
FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, 4800 Nykøbing Falster.

(03) 85 02 22.

Formand: Dommer *Knud Wegener Kofoed.*

FREDNINGSNÆVNET FOR BORNHOLMS AMTS FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, 3730 Neksø. (03) 99 20 39.

Formand: Dommer *Ole Mitens.*

FREDNINGSNÆVNET FOR FYN
AMTS NORDLIGE FREDNINGSKREDS
Dommerkontoret, 5000 Odense. (09) 11 47 12.

Formand: Dommer *P. R. Edrén.*

FREDNINGSNÆVNET FOR FYN
AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDS
Tinghuset, 5700 Svendborg. (09) 21 52 22.

Formand: Dommer *Julius Paulsen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR FYN
AMTS VESTLIGE FREDNINGSKREDS
Dommerkontoret, 5610 Assens. (09) 71 10 20.

Formand: Dommer *Olav Hansen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
NORDJYLLANDS AMTS NORDLIGE
FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, 9800 Hjørring.

(08) 92 38 55.

Formand: Dommer *T. Haagen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
NORDJYLLANDS AMTS SYDLIGE
FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, 9575 Terndrup.

(08) 33 53 00.

Formand: Dommer *C. P. Schierbeck.*

FREDNINGSNÆVNET FOR VIBORG
AMTS NORDLIGE FREDNINGSKREDS
Dommerkontoret, 7900 Nykøbing Mors.

(07) 72 17 22.

Formand: Dommer *Ib Lind Larsen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR VIBORG
AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDS
Vestre Landsret, 8800 Viborg.

(06) 62 12 28.

Formand: Landsdommer *Peter J. Rørdam.*

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS
AMTS NORDLIGE FREDNINGSKREDS
Dommerkontoret, 8900 Randers.

(06) 42 31 99.

Formand: Dommer *P. Hallenberg.*

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS
AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDS
Dommerkontoret, 8000 Århus C.

(06) 12 20 77.

Formand: Dommer *L. P. Thorup.*

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS
AMTS VESTLIGE FREDNINGSKREDS
Dommerkontoret, Adelgade 5, 8660 Skanderborg. (06) 52 13 44.

Formand: Dommer *A. F. Holm.*

FREDNINGSNÆVNET FOR RINGKØBING
AMTS FREDNINGSKREDS
Dommerkontoret, 7500 Holstebro.

(07) 42 33 88.

Formand: Dommer *Th. M. Møller Nielsen.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
VEJLE AMTS FREDNINGSKREDS
Kolding Herredsret, 6000 Kolding.

(05) 52 28 00.

Formand: Dommer *Georg Bruun.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
RIBE AMTS FREDNINGSKREDS
Dommerkontoret, Fridasvej 3, 6800 Varde.

(05) 22 03 99.

Formand: Dommer *P. Buch.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
SØNDERJYLLANDS AMTS NORDLIGE
FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, 6100 Haderslev.

(04) 52 24 02.

Formand: Kriminaldommer *Erik R. Stamm.*

FREDNINGSNÆVNET FOR
SØNDERJYLLANDS AMTS SYDLIGE
FREDNINGSKREDS

Dommerkontoret, 6400 Sønderborg.

(04) 42 41 21.

Formand: Dommer *V. F. Thomsen Ryhave.*

Formandsskifte

Efter 25 års virke som formand for Østsjællandsske skov- og salgskreds har skovrider *Henning Muus* besluttet at trække sig tilbage, og skovkredsens medlemmer har under møde den 7. maj valgt skovrider *Jørgen Lassen*, Vemmetofte, som formand. Som næstformand valgtes skovrider *Torkild Nielsen*, Svenstrup.

Standard-ordensreglement

Efter opfordring fra medlemmer af skovforeningen er der nu fremstillet en lommeudgave af Kulturministeriets »Standard-ordensreglement for almenhedens færdsel og ophold i private skove«.

Denne tryksag, som måske vil være velegnet for den daglige administration til udlevering til gæster m. v., koster for 50 stk. kr. 12,50 + moms og kan bestilles i sekretariatet.

Statens Skovnævn

Statens Skovnævn har pr. 1. maj 1973 følgende sammensætning:

Departementschef *V. Hornslet* (formand).

Stedfortræder: fg. kontorchef fru *A. M. Lynæs*.

Statsskovdirektør *H. Frølund*.

Stedfortræder: Statsskovrider *N. A. Larsen*.

Valgt af Det danske Hedeselskab: Afdelingschef *Søren Grosen*.

Stedfortræder: Hofjægermester, gods-ejer *A. Olufsen*.

Valgt af Dansk Skovforening: Kammerherre, hofjægermester

Chr. O. Sehested Juul.

Stedfortræder: Godsejer, forstkandidat *G. Berner*.

Skovrider *F. Büllmann*.

Stedfortræder: Skovrider *H. C. Nissen*.

Valgt af Småskovforeningerne:

Skovrider *Edv. Hvidt*.

Stedfortræder: Godsejer *U. Schjøttz-Christensen*.

Juridisk sekretær: Ekspeditionssekretær *L. Møller-Sørensen*, Landbrugsministeriet.

Forstkyndig sekretær: Skovrider *Sv. Gravsholt*, Direktoratet for Statsskovbruget.

Skadedyrbekæmpelse fra luften

Giftnævnet har den 7. marts i år udsendt et nyt regulativ for udbringning af bekæmpelsesmidler fra luftfartøjer. Ifølge dette er midlerne *fenitrothion*, *lindan* og *malathion* tilladt til behandling af indhegnede nyplantninger i skove. Ved al anden skadedyr-bekæmpelse fra luften skal der skriftligt søges dispensation hos Giftnævnets sekretariat, Miljøstyrelsen.

Dansk Skovforening har i en henvendelse til Giftnævnets sekretariat 30.3. fremhævet, at skovbruget er meget afhængigt af at kunne benytte insecticid-sprøjtning fra luften. Insektbekæmpelse fra luften er hidtil sket i ringe omfang, men i enkelte år kan der opstå store skader og et stort behov for bekæmpelse. Det påpeges videre, at behovet for flysprøjtning i kulturer ikke er specielt stort, samt at en ordning, som forudsætter dispensation ved al behandling af arealer i bevoksningsstadiet, vil blive vanskelig at administrere. Det nævnes, at det i visse tilfælde vil være praktisk at give en generel dispensation for et enkelt middel mod et bestemt skadedyr i et bestemt år.

Endelig fornyer skovforeningen sin anmodning om repræsentation i Giftnævnet, idet det er erfaringen, at der hidtil

har været alt for ringe kontakt om ovennævnte problemer. Som repræsentant for skovbruget er foreslået lektor *Broder Bejer-Petersen*, Zoologisk Institut.

Vor henvendelse har endnu ikke (8.5.) medført nogen reaktion, men sagen vil blive fulgt op fra vor side.

Legatmidler

Skovteknisk Institut har fra Carlsen-Langes legatstiftelse modtaget i alt 39.000 kr. til at gennemføre følgende opgaver:

1. Afholdelse af konferencer og ekskursioner i august 1973 om anvendelse af plantebeskyttelsesmidler.
2. Udarbejdelse af sprøjtevejledning for skovbruget.
3. Udarbejdelse af pjecé vedrørende skovning og transport i gennemhugninger.

Nyvalg til bestyrelsen for Skovteknisk Institut

Dansk Skovforening er repræsenteret i bestyrelsen for Skovteknisk Institut ved 5 medlemmer.

Disse medlemmer er pr. 4.4.1973:

Dr. agro *M. baron Schaffalitzky de Muckadell* (nyvalgt som afløser for kammerherre *Chr. Lehestedt Juul*). Skovfoged *P. Christensen* (genvalgt). Hofjægermester *V. Bruun de Neergaard* (genvalgt).

Skovrider *B. H. Petersen* (genvalgt).

Direktør *Ole Fog* (nyvalgt som afløser for direktør *N. P. Tulstrup*).

Personalia

Statsskovrider *H. Engberg*, fhv. skovrider på Kronborg statsskovdistrikt, fylder 80 år den 4. juni.

Skovejer, forstkandidat *O. C. Dalsgaard*, Julianelyst skovdistrikt, fylder 70 år den 14. juni.

Fra 16. april d. å. at regne er hofjægermester *Frants Axel Lassen*, Brattingsborg, udnævnt til kammerherre.

Fhv. overklitfoged *Arne Bojesen*, R. af D. er pr. 19. marts d. å. udnævnt til Ridder af 1. grad af Dannebrogordenen.

Kammerherre, hofjægermester *Kai F. S. greve Ahlefeldt-Laurvig*, Eriksholm gods, er afgået ved døden i en alder af 82 år.

Er der problemer med

oprensning af grøfter og vandløb

kan vi tilbyde os med specialmaskine, der for at udføre arbejdet kun kræver lidt plads; den er også velegnet i blødt terræn.

Nærmere oplysninger kan uden forbindende indhentes hos

Entrpr. Brdr. Svanebjerg

Leestrup

4733 Tappernøje

Tlf. (03) 82 53 77 & 82 54 25

KOMPENDIUM til salg

Finn Helles: Notater til forelæsninger i generel udviklingsproblematik

50 s. dupl. kr. 15,-

Skovbrugsinstituttet

Thorvaldsensvej 57 . 1871 København V.

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING
Vester Voldgade 86
1552 København V.
Telf.: (01) 12 21 66*
Postgirokonto: 1964

Redaktionsudvalg:
Dr. agro. M. baron
Schaffalitzky de Muckadell
(formand)
Professor N. K. Hermansen
Statsskovriider Vagn Johansen
Forstfuldmægtig
M. Elbæk-Jørgensen
Skovriider Aa. Marcus Pedersen
Skovriider Ole Fog

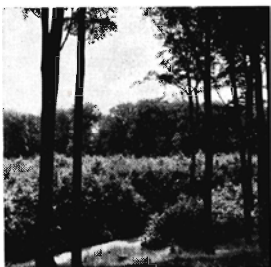
Ansvarshavende redaktør:
Forstkandidat Tom Nielsen,
Dansk Skovforening

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg,
Dansk Skovforening

Abonnement:
Tegnes hos Dansk Skovforening
Koster for 1973
kr. 60,- (incl. moms)
Medlemmer af Dansk Skovforening
modtager et eks. af
SKOVEN og »Dansk Skovforenings Tidsskrift«
vederlagsfrit.

Stof til
SKOVEN's
juni/juli-nr.
må indsendes
inden 28. juni.

Forsiden:

Løvtrædyrkning – se også referatet
fra 16. forstlige symposium inde i bladet.
Foto: H. Staun.

Trykt af
Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri A/S
Toldbodgade 57
1253 København K

MAJ 1973

15. alm. vurdering

Af konsulent OLE BRUNEMARK Dansk Skovforening

Cirkulæret om vurdering af skove og plantager ved 15. alm. vurdering pr. 1. april 1973 er nu fremkommet. Det kan som sædvanligt købes i Schultz Boghandel, Møntergade 19, København K, tlf. (01) 14 11 95.

Cirkulæret afviger i sin opbygning ikke fra cirkulære af 26. juni 1969 om fremgangsmåden ved 14. alm. vurdering pr. 1. august 1969.

Udover ændring af prisniveauet er der tale om en række mindre justeringer og tilføjelser, hvoraf kan nævnes:

1) *Generalomkostninger.*

I modsætning til tidligere er der i generalomkostninger ikke længere fradrag for ejendomsskatter, ligesom der heller ikke længere foretages fradrag for mængdeafhængige generalomkostninger – ved 14. alm. vurdering 6 kr./m³.

2) Udover den sædvanlige bestemmelse om at udgifter til renholdelse efter publikums skovbesøg må kapitaliseres og fratrækkes ejendomsværdien, gøres i det ny cirkulære opmærksom på, at »ulemper i øvrigt ved *offentlighedens adgang* tages skønsmæssigt i betragtning«.

3) *Særlige indtægtskilder ved salg af pyntegrønt, juletræer m. v.*
Ved 14. alm. vurdering kunne værdien af denne produktion anslås til 10–15 gange nettoindtægten. Ved den ny vurdering skal kapitaliseringsfaktoren 10 anvendes. Der må endnu en gang gøres opmærksom på, at det er *nettoværdien*, som skal kapitaliseres. Dette betyder, at der ikke kun i salgsindtægten skal ske fradrag for klipning og udkørsel (dækningsbidrag I), men at man ligeledes har krav på fradrag for nykultur- og kulturplejemkostninger samt for andel i generalomkostninger – jvf. artikel af E. Tolstrup i SKOVEN 1970, side 276.

4) *Tillæg for herlighedsværdi.*

Afsnittet er fuldstændig omredigeret og har nu følgende ordlyd:

»Ved ansættelse af ejendomsværdien og grundværdien må det endvidere tages i betragtning, om der knytter sig *herlighedsværdi* til ejendommen. Ved herlighedsværdi forstås den til en ejendom knyttede værdi udover den dyrkningsmæssige værdi og almindelige beliggenhedsværdi, hidrørende fra *særlig* smuk beliggenhed, særegne naturforhold, særpræget kombination af bevoksning og terrænforhold eller andre naturkarakteristiske og æstetiske forhold, der bevirker, at handelsværdien for ejendommen er højere end for ejendomme, der ikke besidder tilsvarende egenskaber.

Sådan handelsværdi kan foreligge for skove og plantager uden hensyn til deres størrelse og karakter; herlighedsværdien er dog erfaringsmæssig af mest dominerende betydning for de mindre og navnlig for de helt små skove, således at disse skoves handelsværdi helt kan bestemmes af andre forhold end skovens vedproducerende evne. Ved ansættelsen af ejendomsværdien og grundværdien kan der for sådanne ejendomme ofte søges støtte i oplysning om salgsprisen for andre lystprægede ejendomme.

For skove, der tilhører staten, kommuner, kirker, præsteembeder og offentlige stiftelser, kan der principielt være knyttet en tilsvarende herlighedsværdi til ejendommen, men den udvidede adgang for offentligheden til færdsel og ophold i disse skove kan ofte antages helt eller delvis at modsvare herlighedsværdien.«

Beskatningsgrundlaget

Venteværditabellerne, som benyttes ved ansættelse af *ejendomsværdien*, er justeret med udviklingen i salgspriserne siden 1969 samt de frømtalte mængdeafhængige generalomkostninger. Resultatet er en væsentlig forhøjelse for de fleste træarter.

Skovens *normalværdi* er den gennemsnitlige venteværdi ved den foreliggende træartsfordeling under forudsætning af regelmæssig aldersklassefordeling – d. v. s. normalskovstilstand.

Som bekendt er det skovens *grundværdi*, der danner grundlag for ejendomsbeskatningen. Grundværdien er ligesom ved 14. alm. vurdering af Ligningsrådet ansat til 40 % af skovens normalværdi. Det fremgår af denne be-

Bonitet	I	II	III	IV	V
BØG					
Omdriftsalder	110 år	120 år	130 år	140 år	140 år
15. alm. kr./ha	11.700	9.400	7.400	5.100	3.000
14. alm. kr./ha	9.750	7.600	5.900	4.250	2.400
Stigning kr./ha	1.950	1.800	1.500	850	600
Stigning %	20 %	24 %	25 %	20 %	25 %

EG					
Omdriftsalder	130 år	140 år	150 år	160 år	
15. alm. kr./ha	12.800	10.200	7.950	5.650	
14. alm. kr./ha	9.750	7.800	5.900	4.100	
Stigning kr./ha	3.050	2.400	2.050	1.550	
Stigning %	31 %	31 %	35 %	38 %	

ASK/ÆR					
Omdriftsalder	80 år	80 år	80 år	80 år	
15. alm. kr./ha	9.600	8.000	6.300	3.900	
14. alm. kr./ha	8.200	6.200	4.500	3.000	
Stigning kr./ha	1.400	1.800	1.800	900	
Stigning %	17 %	29 %	40 %	30 %	

ANDET LØVTRÆ					
Omdriftsalder	80 år	80 år	80 år	80 år	
15. alm. kr./ha	6.100	4.900	3.350	1.800	
14. alm. kr./ha	6.100	4.900	3.350	1.800	
		Ingen stigninger			

Bonitet	I	II	III	IV	V	VI
RØDGRAN						
Omdriftsalder	50 år	60 år	70 år	80 år	90 år	90 år
15. alm. kr./ha	22.500	18.000	14.000	10.000	7.100	4.400
14. alm. kr./ha	15.500	13.000	10.500	7.000	5.250	3.400
Stigning kr./ha	7.000	5.000	3.500	3.000	1.850	1.000
Stigning %	45 %	38 %	33 %	43 %	35 %	29 %

SKOVFYR					
Omdriftsalder	80 år	80 år	80 år	80 år	
15. alm. kr./ha	12.500	8.900	5.400	3.325	
14. alm. kr./ha	9.300	7.100	4.800	3.100	
Stigning kr./ha	3.200	1.800	600	225	
Stigning %	34 %	25 %	13 %	7 %	

BJERGFYR					
Omdriftsalder	60 år	60 år	60 år	60 år	
15. alm. kr./ha	2.300	1.785	1.280	760	
14. alm. kr./ha	2.300	1.785	1.280	755	
		Ingen stigninger			

regningsmetode, at der betales den samme ejendomsskat pr. ha af en bestemt træart *uanset bevoksningens alder*.

Ved beregning af en bevoksningens normalværdi benytter vurderingsmyndighederne en standardiseret omdriftsalder, f. eks. i rødgran bonitet II 60 år. Afviger denne fra den normale omdriftsalder på distriktet på en sådan måde, at den praktiserede omdriftsalder er lavere end den standardiserede, bør skovejeren kræve normalværdien ansat efter den reelle omdriftsalder. En nedsættelse af omdriftsalderen i rødgran bon. II til 50 år vil således betyde en nedsættelse af normalværdien – og dermed ejendomsskatterne for denne driftsklasse på ca. 10 %. Stigningen i driftsklassernes normalværdier ved varierende bonitet fremgår af ovenstående tabel.

Man ser heraf, at der er tale om gennemsnitlige stigninger på BØG på ca. 25 %, EG ca. 35 %, ASK/ÆR ca. 30 %, RØDGRAN ca. 40 % og SKOVFYR ca. 20 %, mens andet løvtræ og bjergfyrrer er uændrede.

Fra normalværdien fratrækkes de kapitaliserede generalomkostninger. Disse er ligeledes ændret, således at fradraget for de laveste normalværdier er formindsket og for de største normalværdier er noget større end i 1969.

14. almindelige vurdering

	Bøg bon. II	Ask/ær bon. II	Rødgran bon. II
Normalværdi kr./ha	7.600	6.200	13.000
Normalværdi ÷ kap. generalomk. kr./ha	2.810	2.245	6.475
Grundværdi 40 % kr./ha	1.120	900	2.590
Kommunale ejendomsskatter f. eks. 20 ‰ kr./ha	22	18	52
Amtskomm. ejendomsskatter lempelse	0	0	0
I alt ejendomsskatter kr./ha	22	18	52

15. almindelige vurdering

Normalværdi kr./ha	9.400	8.000	18.000
Normalværdi ÷ kap. generalomk. kr./ha	3.595	2.960	10.690
Grundværdi 40 % kr./ha	1.440	1.180	4.275
Kommunale ejendomsskatter f. eks. 20 ‰ kr./ha	29	23	86
Amtskomm. ejendomsskatter 20 ‰ kr./ha	29	23	86
I alt ejendomsskatter kr./ha	58	46	172
hvilket forudsat samme grundskyldspromille er en stigning pr. ha på	36 kr.	28 kr.	120 kr.

Eksempler på de stigninger i ejendomsskatterne, som 15. alm. vurdering og de amtskommunale skatters tilbagevenden kan betyde. Se også teksten.

Økonomiske konsekvenser af 15. alm. vurdering

Med de anførte træartsvisse stigninger i normalværdien samt den omfattende konvertering af løvtræ til nåletræ siden sidste vurdering må man nok påregne en samlet stigning i normalværdien – og dermed grundværdien – af størrelsesorden 50 %. I lighed med landbruget skal skovene som bekendt atter til at betale amtskommunale ejendomsskatter. Hvad er nu de økonomiske konsekvenser af disse to forhold?

Et eksempel: Et skovdistrikt vest for Storebælt på 350 ha med 45 % Bøg, 10 % andet løvtræ og 45 % rødgran (på distrikter øst for Storebælt nedsættes rødgran med 10 % p. g. a. ringere vækstforhold, også kaldet »ø-syge«).

Med den omtalte træartsfordeling resulterer dette i en stigning i de samlede ejendomsskatter fra ca. 35 kr./ha efter 14. alm. vurdering til ca. 100 kr./ha efter den nye vurdering.

De 35 kr./ha svarer meget godt til gennemsnittet af landets skovejendomme ifølge Regnskabsoversigterne, hvorfor der altså er grund til at formode, at skovenes ejendomsskatter efter den nye vurdering vil blive tre-doblet.

Som en ringe trøst kan nævnes, at stigningen vil blive endnu større for landbrugets vedkommende. Ifølge cirkulære af 21. marts 1973 vil stigningen i landejendommenes grundværdi blive ca. 75% for øerne, for Jylland dog kun ca. 50 %, i forhold til 14. alm. vurdering. Når der atter skal betales amtskommunale ejendomsskatter betyder dette en forøgelse af skattebetalingen for landejendomme på øerne på ca. 3½ gange 1969-niveauet.

Domänverkets organisation 1975-80

Den 7. november fremlagde den styrende komité for DV 75-80 sit forslag til organisationsudviklingen for Domänverket. Det er nu udsendt til de forskellige personaleorganisationer til udtalelse, efter at ca. 400 af de ansatte har deltaget i forskellige arbejdsgrupper.

I 1960erne gennemførtes en betydelig rationalisering inden for Domänverket. Antallet af skovarbejdere reduceredes fra ca. 15.000 til ca. 5000 og antallet af revirer fra 104 til 68.

Man regner stadig med at have en overkapacitet af funktionærer, der er i stand til at klare den tilvækst, der har været i Domänverkets virksomhed. Og her er man i det sidste år kommet ind på en service- og konsulentvirksomhed, hvor man på privatejede arealer har påtaget sig at drive skovbruget, forpagte arealer og udnyttelsesrettigheder samt sørge for skovning og vejledning. I dag træffes mange af beslutningerne centralt, men det er hensigten at uddelegere en del af disse funktioner til distrikterne og revirerne. I centraladministrationen er der i dag beskæftiget 370 personer, og dette antal skal efter forslaget reduceres til 140-160 personer. Samtidig hermed regner man med, at de store distrikter, hvoraf der nu er 8 (i 1960 var der 10), vil blive reduceret til 6, og at jägmastarereviren, hvoraf der nu er 68, vil blive reduceret til ca. 50.

Distrikterne vil fremover danne regioner, og cheferne for disse skal sammen med cheferne i centraladministrationen udgøre Domänverkets direktion.

For at kunne gennemføre disse store ændringer kræves der en effektiv efteruddannelse af personalet, således at man kan anvende omplacering i stedet for nyrekruttering (evt. også i forbindelse med den øvrige statsforvaltning). I prognosen regner man med, at hvor der i dag er 1450 tjenestemænd, vil der i 1980 være ca. 1150. For skovarbejderne regner man med, at der i 1971 var 4430 personer og i 1980 vil der være ca. 2800 personer.

Man regner derfor med en tilgang indtil 1980 på 10-20 tjenestemænd og ca. 80 skovarbejdere årligt.

Generaldirektør Folke Rydbo kommer i et interview ind på den udvidede medbestemmelsesret de forskellige led vil få, og det ansvar der følger dermed.

Domänverkets entreprenørvirksomhed i de private skove vil øges stærkt på grund af de ressourcer, man har i udannet personale og store sammensatte maskinenheder.

De svenske skove har været ud for angreb fra miljøinteresser og her især på grund af de store afdrifter, men her må man henvise til, at de anførte risici for erosion ikke findes i Sverige - kritikere har ukritisk overført dem fra USA. Tværtimod må man sige, at Domänverket og miljøbeskyttelsen har det samme mål: at bibeholde og helst forbedre skovenes livskraft og dermed en god husholdning med naturressourcen: skov.

E. T.

Skogspolitiska utredningen

Ole Fog, Dansk Skovforening, deltog som eneste gæst fra Danmark i årets Skogsvecka i Sverige. Skogsveckan er et årligt fællesarrangement, der afvikles i samarbejde mellem en række organisationer inden for skov og træindustri, herunder Sveriges Skogsvårdsförbund og Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund. Under Skogsveckan afvikles de deltagende foreningers generalforsamlinger, årsmøder m. m., og man vælger hvert år et aktuelt emne, der sættes under debat på disse møder. Årets emne var »Skogspolitiska utredningen«. I 1965 nedsatte det svenske landbrugsministerium et udvalg, der skulle udarbejde forslag til retningslinier for den fremtidige skovpolitik i Sverige.

Den 13. marts d. å. afsluttede udvalget sit arbejde med udgivelsen af en diiger betænkning på 350 sider: »Mål och medel i skogspolitiken«. Betænkningen var imødeset med store forventninger og har fremkaldt en hed debat, ikke alene blandt skovens folk, men en bred politisk debat. Det må erindres, at over 50 % af Sveriges areal er bevokset med skov, og træ er basis for Sveriges vigtigste eksportindustri.

Betænkningen konkluderer:

- 1) at hugsten i de svenske skove ikke er tilstrækkelig til at forsyne den svenske træindustri.
- 2) at hugsten i de svenske skove er væsentligt lavere end tilvæksten.

Det foreslås herefter, at staten skal træ-

de til for at rette op på disse forhold, og at midlet hertil skal være en kombination af et afgiftssystem og et tilskudssystem.

Systemet skal udformes på følgende måde:

- Der opkræves hos skovejere en arealafgift for hugstmoden skov.
- Der udbetales til skovejere et tilskud pr. skovet m³ træ.

Denne afgift og dette tilskud skal ikke være af konstant størrelse, men størrelserne skal varieres alt efter om staten ønsker den samlede hugst formindsket eller forøget.

Skovejere og skovforeningerne protesterer kraftigt over dette forslag, som såvel af disse som af de borgerlige partier karakteriseres som et socialistisk forsøg på at indføre planøkonomisk styring af privatskovbruget. Den svenske landbrugsminister udtalte, da betænkningen blev offentliggjort, at betænkningen var udvalgets forslag, og han fremhævede, at regeringen endnu ikke havde taget stilling til, om man skulle følge de forslag udvalget havde stillet i betænkningen.

Direktør *K. Kilander*, Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund, udtalte over for mig, at han ikke mente, der ville være politisk flertal for at gennemføre den foreslåede styringsmekanisme.

Betænkningen: »Mål och medel i skogspolitiken« koster 40 sv. kr. og kan bestilles i Sveriges Skogsvårdsförbund, Wallingaten 5, Box 45166, S 10430 Stockholm 45.

O. F.

Maskin-nyt

Af EBBE LEER
Skovteknisk Institut

Nyt Indslev-spil

Baggrund

De nye småeffekter egnet for udslæbning (5,4-meter-gulvtræ-kævler, 4-6-meter-spånplade- og cellulosetræ) og de betydelige kvantiteter af småt tømmer, der efterhånden hugges i ellers udprægede løvtræområder, har bevirket, at mange skovdistrikter har behov for udslæbningsudstyr til både stort og småt træ. Da kravene til udslæbningsudstyret, særligt til udslæbningsspillene, er helt forskellige ved løsning af de to typer af opgaver, har forholdet givet anledning til vanskeligheder på distrikter, der kun råder over én udslæbnings-traktor eller hvor udslæbningstraktorerne vanskeligt kan specialiseres.

Skovteknisk Institut har drøftet disse forhold indgående med Indslev Spil- og Maskinfabrik. Resultatet af disse drøftelser er blevet et nyt Indslev-spil med 2 gear.

Wirehastighed

Det almindelige bagmonterede Indslevskovspil har i dag en wirehastighed på 45 meter pr. minut, men indtil for ca. 3 år siden blev samme spil leveret med

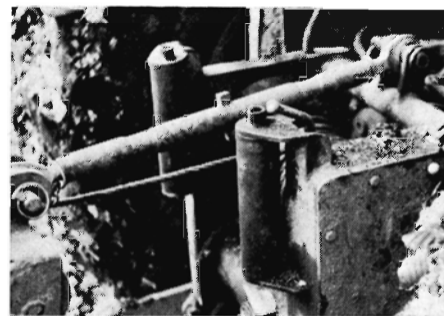
en wirehastighed på kun 30 meter pr. minut. Langt de fleste af de spil, der i dag er i drift, arbejder således med denne wirehastighed.

Det nye Indslev-spil, der af ydre ligner det gamle til forveksling, har i det lave gear en wirehastighed på 45 meter pr. minut, mens den i det høje gear er 70 meter pr. minut. Skift mellem de 2 gear sker enkelt med et lille håndtag – dog ikke under indspilningen.

Trækraft

Indslev-spillene er indrettede således, at de kan overføre motorens fulde moment, og spillets trækraft vil derfor være bestemt af traktorens motorstyrke. For en middelstor landbrugstraktor vil spillets trækraft blive ca. 6 tons i det lave gear og lidt under 4 tons i det høje gear. Til sammenligning kan det nævnes, at spillets trækraft ved den gamle gearing ville blive ca. 9 tons.

De anførte værdier for trækraft og wirehastighed forudsætter, at spiltromlen er næsten fyldt med wire. Tømmes tromlen, stiger trækraften til ca. 10-11 tons i det lave gear og til ca. 6 tons i det høje. Af hensyn til sammenlig-

Indslev-spil med 2 gear. Ved hjælp af det lille håndtag bag højre wirerulle omstilles indspilningshastigheden fra 45 til 70 meter pr. minut

ning med andre spil bør det nævnes, at spilfabrikanterne, hvis intet andet er anført, opgiver trækraften på tom tromle.

Betjening

Også det nye Indslev-spil er indrettet til at betjenes fra traktorens førersæde ved hjælp af koblingen til traktorens kraftudtag, og i lighed med tidligere kan spiltromlen frikobles ved hjælp af en klokobling, således at wireudtrækningen går let. Denne konstruktion indebærer den uomtvistelige fordel, at friktionskoblingen er placeret inden den kraftige nedgearing i selve spillet, hvorfor den udsættes for relativt beskedne påvirkninger. Den ulempe, der tidligere var forbundet med denne konstruktion, er med den nye gearing på spillet stort set overvundet. Såfremt spillets klokobling ikke frikobles, og det er ikke uden videre muligt, hvis der hænger en tung byrde i wiren, krævede det tidligere en ret betydelig kraft at trække spilwiren ud. Man kunne derfor komme i den situation, at en byrde øvede et så stort træk i wiren, at klokoblingen ikke kunne rykkes fri, mens den ikke trak nok til at drive spillets gearkasse baglæns rundt og dermed trække wiren ud med klokoblingen i indgreb. Ved den nye gearing er et træk i wiren på ca. 100 kp. tilstrækkeligt til at drive spillet baglæns rundt, og et så beskedent træk kan ikke blokere klokoblingen. Det er dog en vigtig forudsætning, at traktorens kraftoverføringsaksel virkelig løber frit, når den frikobles; er det ikke tilfældet (Ford 5000), må spillet forsynes med en særlig koblingsanordning.

Anvendelse

Skovteknisk Institut har arrangeret en afprøvning af det nye Indslev-spil på Haderslev statsskovdistrikt, Seljums-have og Nørreskov skovparter.

Indslevspillet med to gear er velegnet også til udslæbning af små kævler (her 5,4 m gulvtræ). Den benyttede kævlebue mangler lodrette wireruller — dette bevirker et unødvendigt stort wireslid

Erfaringerne herfra viser, at det nye spil er det tidligere overlegent ved udslæbning i ældre løvtræbevoksninger, fordi trækraften og wirehastigheden er bedre afstemt efter en moderne landbrugstraktors vægt og motoreffekt. Hertil kommer, at det nye spil i forbindelse med brug af et snabkoblings-system (glidere på spilwiren) har vist sig udmærket egnet til udslæbning af småt træ.

Priser og forhandler

Bagmonteret Indslev-spil med 1 gear:
4.200 kr. incl. wire excl. moms
Bagmonteret Indslev-spil med 2 gear:
4.800 kr. incl. wire excl. moms
Merpris for særlig kobling til brug i forbindelse med Ford-5000-traktorer:
ca. 200 kr., excl. moms

Forhandles af Indslev Spil- og Maskinfabrik, Indslev, 5580 Nørre-Åby. (09) 42 11 49.

Nyt JOB-SPIL

Også de norske Jobu-Isachsen fabrikker har sendt et nyt traktorspil på markedet. I det nye spil, der har fået betegnelsen TP 4, er selve spilmechanismen stort set identisk med den, der findes i Jobu-Handy. Det nye består i, at spillet er sammenbygget med udslæbningsbommen og beregnet til montering i traktorens hydrauliske lift.

Lette liftmonterede traktorspil har en betydelig udbredelse i Norge og Finland, særligt på de små kombinerede land- og skovbrug. Liftmonteringen indebærer både fordele og ulemper. De vigtigste fordele er, at spillet hurtigt kan afmonteres, og traktoren dermed frigøres til andet arbejde, at spillet kan skiftes mellem traktorer af forskellig type uden anskaffelse af forskellige monteringsbeslag, og at spillet, der er forsynet med udtrækkelige ben, kan støtte mod jorden under indspilningen, hvorved traktorens stabilitet forbedres væsentligt. Ulemperne ved liftmonteringen kommer særligt frem ved udslæbning af stort træ. Spillet kan således ikke kombineres med en egentlig kævlebue, og hverken den påbyggede udslæbningsbom eller spillet form i øvrigt giver plads for udslæbning af stort træ. Endvidere reduceres liftens netto-løfteevne med spillet vægt (ca. 10 % for en middelstor traktor), og traktorens tyngdepunkt forskydes længere bagud, hvorfor frontvægten må forøges.

På grund af disse forhold spår Skovteknisk Institut det nye Jobu-spil størst fremtid i nåletræplantagerne, hvor det kan gøre god fyldest, særligt i forbindelse med traktorer, der skiftevis skal bruges i landbrug og skovbrug.

Det liftmonterede udslæbningsspil Jobu-TP-4 er forsynet med ben, der støtter mod jorden under indspilningen. På de spil, der sælges i Danmark, er benene tillige udformede som stablesko

Tekniske data

Trækraft	ca. 4 tons
Wirehastighed	op til 120 meter pr. minut
Antal tromler	1
Wirekapacitet	50 meter, 10 mm Ø
Kraftoverføring	kraftoverføringsaksel og kæde-træk
Kobling	tørpladekobling på
Bremse	spiltromlen
	palme-mekanisme
Vægt	160 kg

Pris og importør

Prisen for spillet er 4.200 kr., incl. wire, excl. moms.

Importeret af Rudolf Kejlstrop, Bredlund, 7362 Hampen. (05) 77 51 16.

Ændret koblingshåndtag på Jobu-Handy

Koblingshåndtaget på Jobu-Handy er placeret således, at traktorføreren må træde ind bag traktorens bagdæk for at betjene spillet. Set fra et sikkerhedsmæssigt synspunkt er det ikke heldigt, og spillet vil derfor fremover blive leveret med en forlænger til håndtaget, der gør det muligt for traktorføreren at stå ved siden af traktoren under indspilningen.

Det må anbefales ejere af tidligere Handy-spil at foretage denne enkle forbedring af spillet.

Ny grenknuser fra Ugerløse Maskinfabrik

Ugerløse Maskinfabrik lancerede i efteråret en afløser for den velkendte Ugerløse grenknuser. Den gamle grenknuser er kendt for at gøre et godt

stykke arbejde, men også for umådelig holdenhed i forbruget af knive. Årsagen hertil var blandt andet, at knivene, når de ramte en forhindring, de ikke kunne overvinde, blev slynget tilbage mod tromlen med meget stor kraft. På den nye grenknuser er tromlen opbygget af et stort antal meget kraftige skiver, hvor imellem knivene er ophængt på en måde, der tillader dem at rotere ubegrænset om deres egen aksel. Endvidere er knivene gjort kortere og dermed mere robuste. Resultatet af disse bestræbelser skulle blive en stærk forøgelse af knivenes levetid – en teori, der synes bekræftet i den periode, knuseren har været i arbejde.

Ændret koblingshåndtag på Jobu-Handy. Med det nye håndtag behøver føreren ikke træde ind bag traktoren under indspilningen

Den nye knuser kan leveres med 2 typer af knive: en ret, der er beregnet til egentligt knusningsarbejde, og en krum, der er beregnet til slåning af græs og lyng, og som ikke tåler grovere behandling.

Den nye grenknuser er betydeligt tungere end den gamle, og de fleste traktorer skal forsynes med en betydelig frontvægt for uden overdreven stejling at blive i stand til at lægge den bevoksning ned, der skal knuses. Derimod forekommer effektbehovet ikke højere, måske snarere tværtimod; og den nye knuser har en jævnere gang end den gamle, sikkert et resultat af en fordobling af knivantallet.

Tekniske data

Totalbredde	190 cm
Arbejdsbredde	155 cm
Rotationshastighed	1650 rpm
Antal knive	48
Vægt	1250 kg
Effektbehov	mindst 60 hk

Pris og forhandler

Prisen er 15.000 kr., excl. moms. Nye knive koster 12 kr. pr. stk.
Forhandles af Ugerløse Maskinfabrik, 4350 Ugerløse. (03) 48 80 26.

Utrivelige bøggehække

Bøg anerkendes i almindelighed som en af de smukkeste løvfældende hækplanter, vel nok især på grund af det smukke vinterløv, der i høj grad øger hækkenes lævirkning om vinteren. I en artikel i Gartnertidende (nr. 4, 1973): »W. F. Hansen: De utrivelige bøggehække« berettes lidt om disse hække. Bøg plantes ikke særlig meget til hække, og det skyldes, at hækkenes ofte er utrivelige; planterne kan være længe om at komme i vækst, og meget ofte erstattes en sådan bøggehæk af den lidt kedelige liguster.

Bøg er lidt kræsen; den ynder en luftig, porøs, lermuldet jord med næring og nogen fugtighed. Det er iagttaget, at en bøggehæk ikke ville trives, selv om jorden tilsyneladende var tilberedt med omhu, blandet med grus og tørvestrøelse.

Der kan være grund til at omtale bøgens særhed vedrørende beskæring lidt nærmere. I almindelighed siges, at bøg-

gehække ikke tåler at skæres stærkt tilbage. Hvis man skærer en ældre bøggehæk tilbage på begge sider, dannes der kun få nye skud i løbet af sommeren, men i løbet af nogle år vil hækken i reglen blive frodig grøn. Hvis man skærer den ene side af en bøggehæk stærkt tilbage i april, grønnes den ret frodigt i løbet af en sommer. Men udføres den samme beskæring på andre dele af samme hæk i oktober, dannes der kun få nye grønne skud den følgende sommer. Foråret er den *gunstigste* tid for beskæring af bøggehække.

Bøg tåler ikke sen nattefrost om foråret, og sen nattefrost kan let optræde på lave græsklædte eller ukrudtsfyldte arealer. Bøg kan ved efterårsplantning tørre bort i en efterfølgende vinter. Den tørre frostluft udtørre grenene. Planteskoleejer *Mogens Nielsen* meddeler, at bøg skal opgraves i december, hvis de skal opbevares i kølehus, men ellers opgravning i det tidlige forår; potteskultiverede bøg anbefales.

I almindelighed anbefales forårsplantning.

TOP KH SCHERING®

HAR DE PROBLEMER MED tokimbladet vegetation i Deres nåletrækulturer ?

Fra midten af juli til midten af august måned kan De nu bekæmpe uønsket tokimbladet vegetation i nåletrækulturer. Ved korrekt udsprøjtning under normale vækst- og vejrforhold tåles midlet af selv de normalt herbicidfølsomme nåletræarter.

Bredsprøjtning over kulturtræerne kan udføres efter afslutning af skudstrækingsperioden, (når den nye endeknop kan føles) - d.v.s. når den uønskede vegetation er mest følsom.

LET BEKÆMPBAR: birk, nælder, hindbær, brombær, gederams, tidsler og skovhanekro.

NEDVISNING AF OPVÆKST: hyld, æl, hassel, ask, røn, ær, pil, elm, m. fl.

Dosering 6 kg/ha, væskemængde ca. 800 ltr. pr. ha.

TOP KH SCHERING®

® Varemærke registreret af
Schering AG, Berlin/
Bergkamen

FISONS-SCHERING

AGROKEMIKALIER A/S

Strandlodsvej 9 2300 København S
Telefon (0127) Asta *1562

I planteskole eller i indslag vil bøgeplanterne klare en streng vinter bedre, end hvis planterne står plantede på et åbent areal eller langs en vej, hvor de er udsat for fysisk overlast eller saltskader. Det er en kendt sag, at små planter har større vækstsikkerhed end store, og det skønnes, at den mest vækstsikre bøgehækplante er en 2/1 i størrelsen 50 til 70–80 cm.

Bøgehækkens manglende trivsel skyldes således ikke andet end, at bøgen er lidt sær, kræsen og fornem, og at den ønsker en god behandling. P. H.

Bogen kan stærkt anbefales til alle, der arbejder med kratrydningssav, hvadenten det drejer sig om udrensning i løvtræ eller nåletræ, eller det blot drejer sig om nedskæring af uønsket træopvækst. S. H.

Plantering af rotade planter

»Plantering af rotade planter«. Forskningsstiftelsen Skogsarbeten, Stockholm 1973. 24 s., pris 5,- sv. kr. incl. moms.

»Plantering av rotade planter« er en kortfattet vejledning i udplantning af små blokplanter i skoven.

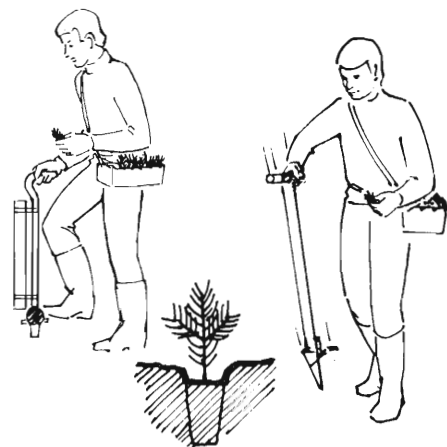
I Sverige har man indtil udgangen af 60'erne udelukkende plantet barrodede planter (= planter uden nogen form for klump), men i de seneste år er man i stadigt stigende omfang gået over til udplantning af blokplanter, det vil sige planter, hvor rødderne gennemvokser dyrkningssubstratet og derigennem danner en rodklump, som følger med planten ved udplantningen. I 1971 udplantedes skønsvist 25–30 mill. blokplanter i Sverige, hvilket modsvarer ca. 10 % af det totale foryngelsesareal. Disse cifre øges hurtigt og vil formentlig være fordoblede i 1972. Man satser således i vort naboland meget på blokplanterne, der på kort sigt medfører en betydelig rationalisering af den manuelle udplantning og på længere sigt muliggør en overgang til maskinel udplantning.

Denne vejledning, der ligner de tidligere udsendte, henvender sig først og fremmest til arbejdsledere og skovarbejdere. Bogen, der er rigt illustreret med instruktive tegninger, redegør for alle arbejdsoperationerne ved tilplantning, fra planternes dyrkning i planteskolen over arbejdets planlægning til planten er sat i jorden.

Kapitelloverskrifterne giver et godt indtryk af vejledningens disponering af emnet:

- Kort om rotade planter
- Hyggesbehandling före plantering
- Planläggning
- Organisation
- Planteförband
- Val av planteringspunkt
- Utrustning för plantering
- Arbetsteknik vid plantering
- Några generella råd vid plantering
- Plantvård i fält
- Arbetarskydd
- Fornminneslagen

Bogen kan først og fremmest anbefales til skovdistrikter, som arbejder med en eller anden form for blokplanter, idet

bogen her giver et koncentrat af de omfattende studier, man har gennemført på dette arbejdsfelt. For mange vil bogen give en udmærket og kortfattet orientering om de nye plantesystemer, som anvendes i vore nordiske nabolande. S. H.

(Til begge ovennævnte vejledninger forefindes 16 mm instruktionsfilm, som kan lejes på Forskningsstiftelsen Skogsarbeten. Skovteknisk Institut er gerne behjælpelig med fremskaffelse og fremvisning af sådanne film, ligesom vi mod et ekspeditionsgebyr modtager bestillinger på de to pjecer.)

Dyrespor

»Dyrespor« af Preben Bang og Preben Dahlstrøm. Gads forlag 1972. 243 s. Pris kr. 57,50 hæftet, kr. 62,00 indbundet.

Afdelingsleder ved Statens skadedyrlaboratorium, cand. mag. Preben Bang har sammen med tegneren Preben Dahlstrøm skrevet en bog om »Dyrespor, spor og sportegn efter pattedyr og fugle«.

Emnet er nyt inden for den danske litteratur, men angår alle, der holder af naturen og er interesseret i at afsløre dens hemmeligheder.

Bogen giver en samlet fremstilling af europæiske pattedyrs og fugles spor (fodaftryk) og sportegn (ædespor, ekskrementer, gylp etc.). Fuglenes reder er dog ikke medtaget i bogen.

Bogen er inddelt i følgende kapitler: Det trådte spor, ædespor, ekskrementer, urin, gylp, boer og skjul, andre sportegn, konservering og samlinger, register.

Bogen er forsynet med en mængde udmærkede fotografier og tegninger. For at nævne et enkelt eksempel: dyrehandlede kogler. En tavle viser 17 bil-

litteratur:

Röjning

»Röjning«. Forskningsstiftelsen Skogsarbeten, Stockholm 1973. 40 s., pris 6,- sv. kr. incl. moms.

»Röjning« er en instruktiv vejledning i udrensning med kratrydningssav i unge nåletræbevoksninger.

Ved denne tidlige tynding tilvejebringes det optimale stamtal for den givne bonitet, hvilket er med til at nedbringe antallet af tyndinger før renafdrift. I den kommende 10-års-periode regner man i Sverige med et årligt röjningsareal på ca. 500.000 ha. Allerede i 1969 anvendtes den motormanuelle röjning på 80 % af arealet. Man satser allerede en del på udviklingen af maskinelle röjningsmetoder, men de ligger lidt ude i fremtiden, og indtil da forsøger man at effektivisere dagens metode, den motormanuelle röjning med kratrydningssav.

Forskningsstiftelsen Skogsarbeten har gennemført meget omfattende undersøgelser af denne röjningsmetode, hvilket nu har ført til denne velskrevne og overdådigt illustrerede vejledning. Bogen henvender sig først og fremmest til arbejdsledere og skovarbejdere, altså dem, der planlægger, leder og instruerer, og dem, der gennemfører arbejdet.

Bogen er inddelt i følgende hovedkapitler, som giver et samlet overblik over disponeringen af emnet:

- Röjningens allmänna principer
- Utrustning
- Klingan
- Planläggning och arbetsteknik
- Kapning
- Val av stam
- Skyddsföreskrifter

leder af rødgran, fyr, cembrafyr, lærk, hvidgran og tax, der er behandlet af egeren, mus, korsnæb og spætte. En anden tavle viser eksempler på ekskrementer af adskillige pattedyr og fugle. En tredje tavle viser eksempler på gylp fra adskillige fuglearter.

Der er ikke tvivl om, at bogen også må være af interesse for skovejere og forstmænd til trods for, at de har en betydelig forhåndsviden om emnet.

P. H.

tidsskrifter:

Domänposten, nr. 1, 1973:

En præsentation af interesseorganisationerne inden for det svenske statskovbrug starter i dette nummer med Svenska Skogsarbetareförbundet – skovarbejdernes og tillidsmandens hverdag.

Effektivt Landbrug, nr. 2, 1973:

Finansieringen af dansk landbrug – en gennemgang af de veje, der i dag findes til optagelse af lån i landbrugsejendomme.

Forstarchiv, hft. 1, 1973:

G. Backhaus: Zur Bringung von Laubindustrieholz in Kran- und Baumängen – Arbeitsverfahren und Leistungsvergleiche unter Anwendung mathematisch-statistischer Methoden.

Forstarchiv, hft. 1, 1973:

H. H. Höfle: Rohstangen – ein Schwachholzsoriment für Holzhöfe – Einschlagsverfahren, Zeitbedarfsverwert, Massentarife.

Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen, nr. 1, 1973:

H. Mayer: Bericht über das Tannen-Symposium 1972 der IUFRO-Arbeitsgruppe Ökosysteme in Dänemark. Symposiet, der fandt sted i dagene 15.–20. maj 1972, blev ledet af professor, dr. agro. H. A. Henriksen. Blandt foredragsholderne var skovrider E. Løfting, der berettede om de hidtidige proveniensforsøg med ædelgran i Danmark. – Ekskursioner fandt sted til Gludsted plantage og Tvorup klitplantage i Jylland. På Sjælland var der arrangeret ekskursioner til ædelgranbevoksninger nær København.

Skogen, nr. 1, 1973:

Lövmassaveden och lagringsskadorna I. Professor Björn Henningsson, Skogshögskolans institution för virkeslära.

Sveriges Skogsvårdsförbunds Tidskrift, hft. 6, 1972:

Gustaf Sirén, Mihály Sinko & Jan-Erik Nilsson: Ett försök till klassificering av halvsvkonpopulationer medelst latent profilanalys.

Nyt fra forsøgsvæsenet

En orientering fra forsøgsvæsenets afdeling for hede- og klitskove

I de seneste år er der ved forsøgsvæsenets afdeling for hede- og klitskove sket en gradvis ændring af fordelingen af afdelingens arbejdsopgaver, idet hovedvægten er blevet flyttet fra proveniensforsøg over på andre forsøg i forbindelse med foryngelsen af 1. og 2. generation i hedeplantagerne.

I løbet af 1972 overførtes alle de proveniensforsøg, som har været anlagt ved hedeafdelingen (i alt 77), til forsøgsvæsenets proveniensafdeling i Springforbi. Ved hedeafdelingen resterer pr. 1. april 1973 54 forsøg anlagt i årene 1903–1972, fordelt på 25 plantager.

Forsøgenes fordeling til forsøgsobjekter er som følger:

1. generations kulturer på hede:
21 forsøg.

1. generations kulturer på ager:
4 forsøg.

1. generations kulturer på klit:
3 forsøg.

2. generations kulturer efter rødgran: 10 forsøg.

2. generations kulturer efter bjergfyr:
7 forsøg.

Ældre bevoksninger af rødgran (8)
og japansk lærk (1): 9 forsøg.

Forsøgene omhandler i øvrigt emner som: Jordbearbejdning ved kultur anlæg, anvendelse af hjælpetræarter, gødskning, kalkning, halmdækning, mekanisk renholdelse, kvasrydning, anvendelse af forkulturer, jordbundsforbedring ved anvendelse af leguminoser og/eller tilførsel af dødt organisk materiale, foryngelsesmetodik, træartsforsøg m. m.

Det er hensigten i de nærmest kommende år at søge hovedparten af 1. generations kulturforsøg på tidligere hede afviklet efter forudgående revisionsmålinger og påfølgende emnevis offentliggørelse af resultaterne. Når tilplantning af hede i dag praktisk taget ikke læn-

gere finder sted, kan det måske forekomme urationelt at beskæftige sig med denne del af forsøgsmassen, men hensynet til det arbejde, der allerede er nedlagt i forsøgene, samt muligheden for at opnå resultater af mere principiel karakter synes trods alt at gøre en afsluttende revision ønskelig.

Arbejdet ved afdelingen vil i den nærmeste årrække herudover hovedsagelig omfatte emner med tilknytning til foryngelsen af 1. og 2. generation i hede- og klitplantagerne:

Foryngelsesformer

Kvasbehandling

Jordbearbejdning

Renholdelse

Anvendelse af hjælpetræarter

Anvendelse af nye plantetyper

Til alle forsøg vil der så vidt muligt blive knyttet økonomiske beregninger, og det hertil nødvendige kendskab til arbejdspræstationer vil blive søgt fremkøbt enten gennem tidsstudier eller ved indsamling af erfaringsmateriale fra distrikterne.

I den udstrækning det skønnes rimeligt vil afdelingen i øvrigt deltage i afprøvning og udvikling af metoder inden for kultursektoren.

Afdelingens adresse og telefonnummer har fra 1. oktober 1972 været:

Statens forstlige Forsøgsvæsen
Afd. for hede- og klitskove
Nørremarksvej 162, 2. sal th.
7100 Vejle
Telf.: (05) 85 58 41

Afdelingens ledelse varetages af forstkandidat *Jørgen Neckelmann*. Som assistent ved afdelingen er for tiden ansat forstkandidat *Peter Ladekarl Thomsen*.

J. N.

Skader ved egerbid i ædelgran

Efter meddelelser til Vidtbiologisk Station og hertil synes der i vinteren 1972/73 at forekomme en ret udstrakt afbidning af topskud og øvre sideknopper i juletræbevoksninger af *Abies nordmanniana* og andre *Abies*-bevoksninger. Skaden synes at skyldes egerbid, omend den har lighedspunkter med rødmusegnav. Rødmusene bider dog normalt ikke skud af for at udhule knopperne. Skaden er i nogle tilfælde meget betydelig. Sådanne bidninger synes kun at forekomme i enkelte år (der er i år næsten ingen kogler i skoven på rødgran, hvidgran og sitkagran iflg. Statsskovenes Planteavlstation).

Det ville være ganske interessant at erfare omfanget af skaden, og meddelelser hertil (Zoologisk Institut, forstzooologi, Bülowvej 13, 1870 København V.) om skadens omfang, bevoksningens art samt evt. tidspunkt og et skøn over tabet er velkomne. Også oplysninger om skader i tidligere år er af interesse.

Eneste modforanstaltning er vel forøvrigt i jagttiden at holde godt udkig efter egerbid på sådanne lokaliteter.

Broder Bejer-Petersen.

Amitrol atter tilladt

I SKOVEN nr. 8, 1972, meddelte vi, at Giftnævnet med øjeblikkelig virkning (22. juni 1972) tilbagekaldte bekæmpelsesmidler indeholdende *amitrol*. Man lod dengang en mulighed for genklassificering stå åben, såfremt nye toksikologiske undersøgelser kunne forsvare en sådan beslutning.

Vi har nu erfaret, at Giftnævnet efter ansøgning fra kemikaliefirmaer har henført midlet til *fareklasse B* (tidligere i *fareklasse C*).

Endvidere har man blandt andet fastsat følgende retningslinier for midlet:

- Det må kun anvendes på udyrkede arealer samt i frugtplantager, læbælter og skove.
- Det må kun udbringes ved anvendelse af fladsprededyser under lavt tryk.

Kommentar

Ved genklassificeringen er *amitrol* som nævnt rykket op i *fareklasse B*, som omfatter midler, der kan medføre en vis forgiftningsfare. Derfor skal der på etiketten være angivet en advarsel med særlige forsigtighedsregler.

Bekæmpelse af alm. ædelgranlus

Da alm. ædelgranlus (*Dreyfusia nordmanniana* Eckst.) er en af de insektarter, som oftest er genstand for bekæmpelse i dansk skovbrug – eller rettere pyntegrøntproduktion af *Abies alba* og *A. nordmanniana* – skal der i det følgende gives en ganske kort oversigt over bekæmpelsesmuligheder og -umuligheder. Det kan i denne forbindelse nævnes, at erfaringerne i høj grad stammer fra Danmark, thi i flertallet af andre lande har pyntegrøntet ikke hidtil haft tilsvarende interesse som hos os. Om bladlusens biologi, beslægtede arter m.m. henvises iøvrigt til mit kompendium Forstzooologi I-II (DSR forlag, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole).

1 Insecticider

Danske afprøvninger har vist, at midler indeholdende lindan (mange handelspræparater), endosulfan (Thiodan) og diazinon (Basudin 25) som sprøjte-væske – *ikke* som pudder – er velegnede. Fareklasserne er for nævnte midler resp. B, A og B. Systemiske midler og de fleste insecticider af fosforgruppen har vist sig uegnede.

2 Teknik

Gunstige resultater er opnået med anvendelse af rigelig væskemængde og svag giftkoncentration. Svageste på etiketten angivne koncentration modsvarer benyttelse af 2–3000 l/ha, og disse bør fordeles grundigt, gerne med traktor- eller alm. rygsprøjte. Lavere væskemængder giver ved samme lindanmængde pr. ha ringere resultater. Sprøjtning i dug eller på regnvåde træer kan muligvis kompensere nedsat væskemængde. Hastig udbringelse af meget små væskemængder (motorrygsprøjte) giver oftest meget dårlige resultater. *Flysprøjtning* giver selv ved

benyttelse af ca. 400 l pr. ha usikre eller dårlige resultater.

3 Omkostninger

Ved anvendelse af traktorsprøjte og 1 kg 80 % lindan/ha var udgiften (2000 l/ha) ca. 200–350 kr./ha alt efter kulturernes højde (Gråsten Statsskovdistrikt 1972 for ca. 30 ha).

4 Sprøjtningstidspunkt

Forsøgene har vist, at bekæmpelse er effektiv i perioderne februar–juni og september–oktober. *Kuldeperioder* bør undgås. Skal sprøjtningen påvirke pyntegrøntets udseende samme år, bør den være foretaget senest ved udspring. Det er af hensyn til anden fauna egentlig mest heldigt at bruge efterårsmånederne.

5 Virkningens varighed

En virkelig effektiv lusebekæmpelse er synlig også efter den første følgende lusesæson; men i mange tilfælde må man regne med sprøjtning hvert år.

6 Andre muligheder

Angrebene af alm. ædelgranlus er givetvis værst i landets mere kontinentale lav-nedbør-egne, som derfor ikke er ideelle for dyrkningen af dette pyntegrønt. På længere sigt forekommer det ønskeligt at søge opformering af helt eller delvis luseresistente typer *Abies* fremmet, idet der synes at være visse muligheder i så henseende at dømme efter foreløbige iagttagelser i Arboretet. Der kan her henvises til, at en dansk douglasklon synes resistent overfor den beslægtede douglaslus (*Gilletteella cooleyi*).

Det ser endvidere ud til, at udplantet på tilpas velisolerede lokaliteter kan ædelgranlusen udeblive i mange år, hvis planterne ikke var inficeret i planteskolen. En grundig dypning af planterne i svag lindan kan dræbe eventuelle ædelgranlus. I skoven gælder det da om at placere de lusefri planter langt fra inficerede bevoksninger (især høje ædelgran). Hertil kræves en afstand mindst på nogle hundrede meter alt efter den mellemliggende bevoksningens tæthed.

Broder Bejer-Petersen

I skovbruget vil vi til bekæmpelsesopgaver før tilplantning kunne drage betydelig nytte af midlet, der har bred virkning over for en- og tokimbladede vækster. Endvidere har midlet – som et af de få – den force, at det er meget mobilt i planterne og derfor også medfører, at rødderne dræbes. S. H.

Løvtrædyrkning

16. forstlige symposium, som blev afholdt 15.–17. april på Skjoldenæs-holm, blev meget hurtigt overtegnet. Symposiet var præget af en livlig debat – ikke mindst under gruppearbejdet og ekskursionen til Sorø Akademi skovdistrikt fremkom der interessante synspunkter. Her må vi dog af pladshensyn indskrænke os til korte referater af symposiets foredrag:

Forstander Erik Holmsgaard indledte søndag den 15. april symposiet ved at give en oversigt over emnet løvtrædyrkning. En medbragt kurve (se figuren) viste, hvorledes de amerikanske priser på opskåret træ var steget i de sidste 170 år i forhold til andre engrosvarer. Holmsgaard så med baggrund i denne inflationssikkerhed med betydelig optimisme på træproduktionens fremtid, men funderede noget over, om denne optimisme også kunne overføres på specielle produkter som f. eks. gulve og cellulose m. v. Holmsgaard kom ind på, at økonomiske beregninger i generationer havde vist nåletrædyrknings overlegenhed, men at man ikke skulle overse løvtrædyrknings fortrin i form af større driftssikkerhed og langt større spillerum i skovdriften. – Endelig beskæftigede Holmsgaard sig lidt med et *politisk sikkert træartsvalg*. Ønskede man den private ejendoms- og dispositionsret bevaret, ville det nok være klogt at foretage et sådant træartsvalg, at almenheden ikke følte, at denne dispositionsret blev misbrugt.

Løvtræ contra nåletræ

Skovrider T. Brüel forelæste om *løvtræ contra nåletræ på Frijsenborg* og så det som sin opgave at være dette symposiums røde klud. Til den ende var medbragt en let revideret udgave af talmaterialet fra Brüels seneste artikel (DST 1972, s. 125), som blev forelagt på blændende måde. Konklusionen var nu som dengang, at der var en klar skillelinie mellem løvtræ og nåletræ i økonomisk henseende, og at der skulle meget store ændringer i salgspriserne til for at forandre dette. Brüel pegede på, at dette talmateriale også kunne anvendes til en beregning af konsekvenserne af en løvtræbinding. Forlangte lovgiv-

ningsmagten, at 5 % af landets areal skulle holdes bevokset med bøg, ville dette betyde en nedgang i det årlige kasseoverskud i forhold til rødgran på 1.000 kr. for i alt 20.000 ha. Erstatningskravet skulle således lyde på 20 mill. kr. pr. år.

Konsulent Ole Brunemark supplerede med overvejelser over *løvtræ contra nåletræ i de gamle skovegne*. Efter en række principielle betæneligheder ved anvendelsen af investeringsteorien fremkom Brunemark med en model for økonomien ved dyrkning af bøg, rødgran og ær, baseret på planlægningsmateriale fra øerne. – Konklusionen var, at bøgen ikke noget sted i landet kunne hamle op med rødgranen, men at æren i de egne, hvor rødgranen ikke bliver gammel, meget vel kunne sammenlignes med denne i økonomisk henseende og det uanset hvilket kriterium man valgte: produktion, kasseoverskud eller forrentning. Den gamle opfattelse om, at æren måske kan give en rimelig forrentning af en lav investering, fandt Brunemark således ikke rimelig: værdiproduktionen er stort set den samme som for nåletræet, men på grund af den lavere vedmasse pr. ha er realiseringsværdien for ær lavere.

Endelig pegede Brunemark på muligheden for generationsoverlapning (Råhovedhugsten, Overgårdhugsten m. fl.), som vel stort set kun er mulig i løvtræ. Disse former for skovdrift lader sig ikke presse ind i formelapparatet, og økonomiske sammenligninger med mere konventionelt skovbrug er overordentligt vanskelige. Disse særlige driftsformer vil dog altid påvirke løvtræets økonomi i gunstig retning. Et forhold, som ej heller burde overses, var den betydeligt større smidighed ved løvtrædyrknings med hensyn til omdriftsalder, kapitalopsparing og driftsform.

Udrensning

Konsulent Søren Honoré gav en oversigt over Skovteknisk Instituts undersøgelser af udrensning i løvtræ. Erfaringerne herfra er samlet i en rapport som kan erhverves for 25 kr. på instituttet (se også SKOVEN 6–7 1972). – Honoré understregede, at der var store forskelle på udgifterne ved de forskellige fremgangsmåder og fandt, at to kemiske og en motormanuel udrensning ville være en rimelig udvej mange steder. – Andre mente dog, at to udrensninger var tilstrækkeligt. Der var i salen ret blandede erfaringer med kemisk udrensning.

Skovning og transport af løvtræ

Niels Heding fra Skovteknisk Institut havde foretaget en interessant sammenstilling af tidsstudieresultaterne ved skovning af industritræ af løvtræ og nåletræ.

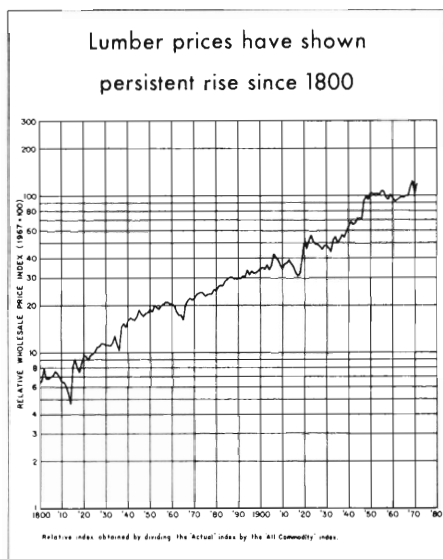
	Relativt tidsforbrug	
	løv	nål
1 m-træ:		
diam. 9–10 cm	100	132
diam. 15–19 cm	100	114
4–6 m-træ:		
diam. 9–10 cm	100	212
diam. 15–19 cm	100	140

Tidsforbruget i nåletræ er således betydeligt højere (kvistningsarbejdet), og dette forhold er generelt.

Desuden var det vigtigt, at der forelå betydelige rationaliseringsmuligheder ved skovning og transport af løvtræ, mens en mekanisering af nåletræskovningen vil kræve dyre maskiner (ikke egnet for vore forhold: små distrikter, små bevoksninger, meget varierende forhold).

Heding skitserede videre hvilke veje den kommende rationalisering kunne tage:

- 1) »hverdagsrationalisering« – d. v. s. alle de små ting – målebånd, farvesprøjter, plasticstrimler f. eks. I Sverige kalkulerer man med, at disse enkle forbedringer medfører en støt og jævn produktivetsforøgelse på 5 % pr. år.
- 2) ændringer i håndteringskæden uden yderligere mekanisering – man kunne her tænke på gulvtræskovningen. Besparelser er mange steder opnået ved overgang til 5,4 m-kævler, og mere ville kunne opnås ved at gå endnu længere (8,1 og 10,8 m). Lastvognsparken er ikke egnet hertil i dag, men nye regler for totalvægten for lastbiler vil gøre det muligt at satse på materiel, som kan transportere såvel tømmer som ABC-kævler og gulvtrækævler i lange længder (fra 5,4 m og op).

Relative en gros tømmerpriser (softwood and hardwood lumber) for perioden 1800-1971 i U.S.A. 1967 = 100. Fremkommet ved at dividere det »aktuelle« prisindeks med prisindeks for alle varer. (»All commodities« price index). Fra U.S. Department of Agriculture. Misc. Publ. No. 1231.

3) yderligere mekanisering var en mulighed i unge bevoksninger i form af opflisning af hele træer ved fast vej i skoven.

Skovpolitiske aspekter ved løvtrædyrkning

Det var oprindeligt symposieudvalgets tanke at beskæftige sig med løvtræbinding i udlandet under dette punkt. *Finn Helles*, som havde udarbejdet manuskriptet, var imidlertid ikke stødt på noget tilfælde, hvor lovgivningsmagten foreskriver løvtræ. Ikke engang i det tætbefolkede Holland, hvor de private skove over 10 ha i 1966 blev åbnet for almenheden mod en årlig ydelse fra det offentlige, findes der nogen form for løvtræbinding. Helles' foredrag drejede sig derfor om de dele af dansk lovgivning, som har interesse i denne henseende: skovlovgivningen og naturfredningslovgivningen. Ved skovloven og dennes administration udtrykker samfundet et vist ønske om løvtræ. Også naturfredningskommissionen udtrykker en vis frygt for, at nåleskov skal blive helt dominerende. – Helles var dog af den opfattelse, at egentlige analyser af skovens friluftsfunktion i høj grad var en mangelvare herhjemme, og at skovpolitikken uden dette fundament let kunne indebære en risiko for erhvervs- og samfundsøkonomiske konsekvenser af uheldig art. – Samfun-

dets ønske om løvtræ kommer ofte stærkere til udtryk ved de lokale fredningssager, og der var enighed om, at skovforeningen burde kulegrave dette område.

Økonomiske konsekvenser af en evt. dansk løvtræbinding

Ole Brunemark opridsede, under hvilke former et krav om løvtrædyrkning fra statsmagten kunne fremsættes. Hidtil var kravet kun dukket op i enkelte fredningssager vedrørende afgrænsede områder, mens skovlovens forskrift: »At løvtræskove ingen steder i landet, hvor der nu findes sådanne, udryddes, selv om jordbunden ikke fuldt ud skulle egne sig til sådan drift«, jo var noget vag.

Brunemark pegede på to løsninger på et evt. ønske fra statens side om løvtræbinding:

- 1) ekspropriationserstatning ville være det rimelige, når et bestemt areal blev pålagt løvtrævang.
- 2) nedsættelse eller bortfald af ejendomsskatterne for løvtræarealer ville være et egnet middel til en generel stimulerende af interessen for løvtrædyrkning. Denne betragtning indebærer subsidier af en ganske anden størrelsesorden (ca. 4 mill. kr. pr. år) end Brüels beregning, til gengæld var ordningen liberal og bevarede den fulde dispositionsfrihed.

Løvtræets fremtid som industrielt råstof

Godsejer *Fl. Juncker* så ret lyst på fremtiden for det ringere bøgetræ. Ganske vist måtte det erkendes, at trægulvene taber terræn i enfamiliehusene i øjeblikket, men til gengæld venter man sig en del af eksportmarkedet, idet der var opstået et tomrum på det engelske og det sydafrikanske marked ved traditionelle eksportørers bortfald, særlig på grund af Japans voksende behov. Eksporten, som nu nærmede sig 20 % af gulvproduktionen, gjorde virksomheden mindre afhængig af byggeriets svingende vilkår herhjemme.

De første cellulosefabrikker var både i Nordeuropa og USA baseret på halm, men halmen havde måttet vige som råstof til fordel for det mere stabile og fra år til år ensartede træ. De første træcellulosefabrikker blev placeret i træoverskudsområder, d. v. s. nåletræregionerne, mens løvtræet i de mere tætbefolkede egne først ved oliefyringens fremtrængen blev disponibelt til

cellulosefremstilling. Løvtræcellulosen var således et langt yngre produkt, som der efterhånden havde udkrystalliseret sig særlige anvendelsesområder for. – Allerede i dag fremstillede man plasticfibre på forsøgsanlæg, og disse fibre skulle nok blive en realitet. Egenskaberne afveg dog på visse punkter fra træcellulosen, og der var derfor grund til at vente, at plasticfibre ville finde deres særlige anvendelsesområder. Man ventede, at bølgecellulosen ville møde størst konkurrence fra eucalyptus-cellulosen, som besad de samme egenskaber.

FAO's prognoser såvel på træfibersom på fødevarerområdet fandt Juncker groft overdrevne og misforståede. Prognoserne havde ofte gjort mere skade end gavn ved at virke konjunkturforstærkende.

T. N.

Beretning fra Landbohøjskolen

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles beretning for undervisningsåret 1971/72 foreligger nu. Beretningen giver en oversigt over aktiviteten ved højskolen i beretningsåret, herunder repræsentation i kollegiale organer, beretning om virksomhed ved DSR, højskolens repræsentation i udvalg og fonds, oversigt over højskolens udbygning samt nye studier og studieplaner. Af afsnittet om studerende og akademiske grader fremgår højskolens studiebestand, dimitterede kandidater samt tildelte licentiat- og doktorgrader. Beretninger fra afdelinger og institutter indeholder oversigt over afdelingens/instituttets personale, igangværende og afsluttet forskning med angivelse af finansiering og projektleder samt publikationer. Eksemplarer af beretningen kan i begrænset omfang så længe oplag haves fås ved henvendelse til højskolens administration, telefon (01) 35 17 88.

Hedeselskabet i Sydafrika

Hedeselskabets plantageregulering arbejder p. t. i Sydafrika. Formålet er at revidere driftsplanen for en ca. 8.000 ha stor fyrreplantage. Plantagen ejes af New Scotland Forest Products Ltd., hvori Ø.K. har aktiemajoriteten. – Det ventes, at arbejdet vil strække sig over et halvt år.

T. N.

DET FYENSKE TRÆLASTKOMPAGNI A/S

ODENSE TELEFON (09) 12 22 22

Om typografen

I »Norsk skogbruk« nr. 1, 1973 har forsøgsleder *Alf Bakke* og amanuensis *Øystein Austara* skrevet en artikel: »Kampen mot Granbarkbillen«, hvori berettes om en stærkt stigende aktivitet af Typografen i norsk skovbrug.

Den stigende aktivitet har gået for sig i løbet af de sidste 12 år. Omkring 1960 var det nærmest sjældent at træffe døde træer, som var dræbt af Typografen, men nu er det almindeligt såvel i Trøndelagen som på Østlandet at træffe skadedyrets virkninger. Det kan være grupper på 4 træer, 8–10 træer eller 40–50 træer, som er angrebet. Før stormfaldene for 3 år siden blev der ikke foretaget noget særligt imod typografen, men i 1969 indtraf stormfaldskatastrofen, som væltede ca. 3 mill. m³ skov i den sydøstlige del af Norge. Dette stormfald udløste kraftige masseangreb af barkbiller på levende gran-skov i Hedmark og Akershus fylker. I den sydlige del af Hedmark har barkbillerne angrebet og dræbt 200.000–250.000 m³ levende skov i løbet af 1971 og 1972, og i dag betyder barkbillerne et alvorligt problem for skovbruget i disse landsdele.

Som modforanstaltninger imod disse angreb anbefales, at ubarket, usprøjtet træ fjernes fra skoven inden eller umiddelbart efter barkbillernes sværmning. Nyangrebne levende træer må fældes og transporteres væk umiddelbart efter at angrebet er opdaget. Ved og træer, som er angrebet og forbliver sommeren over i skoven, bliver ophav til nye billegenerationer og stadig stigende mængder af biller.

Anvendelse af fangstræer er et middel imod barkbillerne. Ved fangstræer forstås friske træer, som bliver hugget i april-maj, før billerne kommer frem fra vinterkvarteret, og som skal blive liggende i skoven som næringstilbud. Efter at billerne har etableret sig i træet, køres det ud. Den del af billebestanden, som er i træet, bliver da fjernet fra skoven. Af hensyn til eventuelt senere på sommeren fremkomne kuld må fangstræerne fjernes så hurtigt som muligt efter at billerne har etableret sig; ellers vil de forlade træerne efter et par uger og muligvis lægge næste kuld i et levende træ i nærheden. – Mængden af fangstræer skal være stor nok til at opfange billebestanden i området. Det kan være nødvendigt at hugge fangstræer to gange i løbet af forsommeren for at indfange de biller, der er på vej til at anlægge næste kuld.

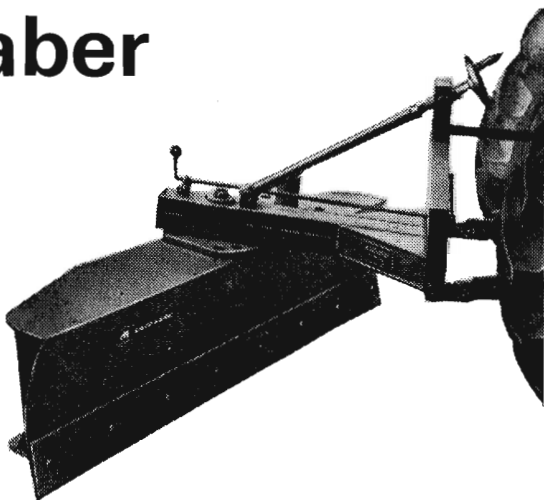
bagskraber

Tekniske data:

Bredde: 2000 mm
Højde: 410 mm
Vendbart skær: 150 x 13 mm
Vægt: Standard 150 kg
Super 305 kg
Model super kan sideforskydes 450 mm. Begge modeller kan påmonteres indstilleligt støttehjul.

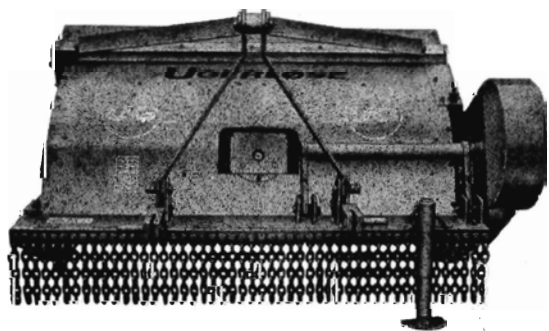
BAGSKRABEREN er fuldt drejelig (360°) og fastlåses i den ønskede stilling af en kraftig pal.

BAGSKRABEREN kan påmonteres enhver traktor, der er forsynet med hydraulisk 3-punkts lift. Skraberkantens vinkel med jordoverfladen indstilles og reguleres med håndhjul fra førersædet.

N LAIGAARD

UGERLØSE GRENKNUSER

**baner
vej i
skoven**

Den nye robuste UGERLØSE grenknuser rydder og knuser underskov, kvas og granris. Den er velegnet til udtynding, rydning af skovveje og spor samt rabatter o. lign.

Forlang specialbrochure, tilbud og demonstration.

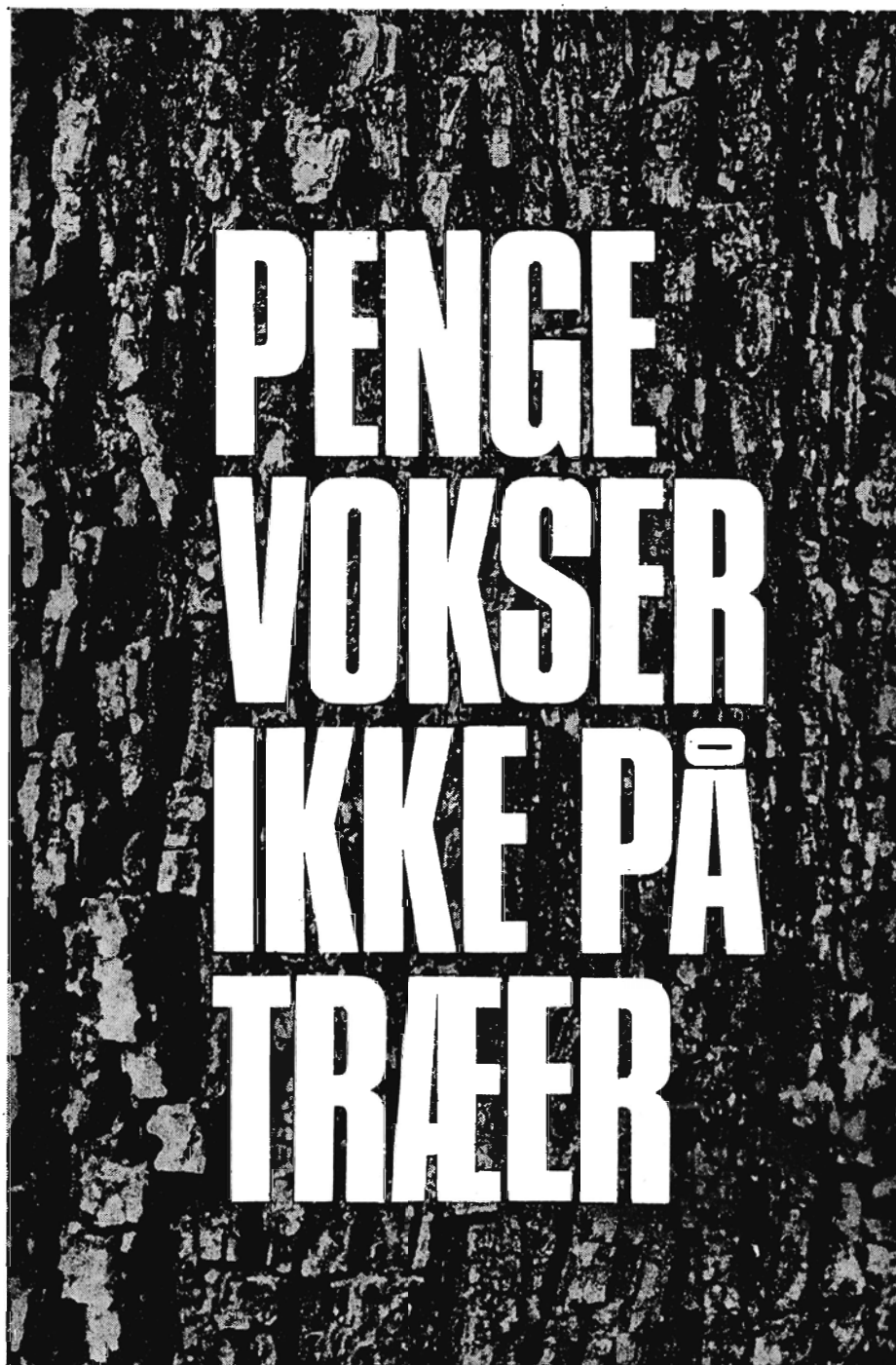
UGERLØSE MASKINFABRIK 4350 UGERLØSE
TLF. (03) 48 80 26

Når et træ bliver angrebet af en barkbille, er det altid hannen, som begynder. Den borer en gang gennem den hårde bark ind til det blødere indre barklag. Ekskrementer og barkrester fra gnævningen bliver kastet ud gennem indgangshullet. I dette boremel findes små mængder af visse stoffer, som tjener som signaler til andre biller af samme art og som spiller en afgørende rolle for de barkbiller, som angriber de levende træer. Disse stoffer kaldes signalstoffer. Opdagelsen af disse stoffer blev gjort i USA i begyndelsen af 1960'erne, og det er lykkedes amerikanerne at fremstille dem syntetisk.

I 1970 har man i Norge og Czekoslovakiet foretaget forsøg med typografens signalstoffer. Ved et feltforsøg i Sør-Odal i Norge viste det sig, at grantømmer med hanner havde større lokkeeffekt end tømmer uden hanner. I Texas konstaterede man i 1971, at hannen af Typografen havde 4 forskellige signalstoffer i sin bagtarm under indboringsfasen. Et af disse stoffer *Transverbenol* blev forsøgt i Sør-Odal i 1971, og det viste sig, at når dette stof blev anvendt på frisk grantømmer, blev tømmerets lokkeeffekt tredoblet.

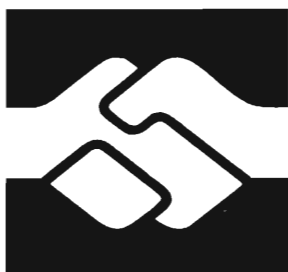
Erfaringerne med disse lokkestoffer er størst i Texas og Californien. Man kan købe de vigtigste signalstoffer som præparater med disse og nogen af værtstræernes harpikskomponenter, terpener, som de vigtigste bestanddele. Præparaterne foreligger enten i væskeform eller på tube. Ved hjælp af disse præparater er man i stand til at manipulere med billepopulationen i skoven. Træet, der har fået påsmurt præparatet, tjener som fangsttræ og må fjernes fra skoven senest 2-3 uger efter behandlingen.

Som fangsttræer kan også benyttes stående træer. I Texas er udviklet en metode, som dræber billerne eller deres larver i fangsttræet og som bevirker, at træet ikke behøver at køres ud af skoven til en bestemt tid. Samtidig med at signalstofferne placeres på træet, bliver der med økse hugget sår i stammen, og i såret bliver der sprøjtet kakodylsyre, en arsengift der dræber nålene. Barken får derpå en fysiologisk konsistens, der bevirker, at billernes larver dør. – I Europa har vi foreløbig ingen resultater at fremvise, når det gælder praktisk brug af signalstoffer i kampen mod barkbiller. P. H.

ELLER GØR DE?

Tegn skovbrand-forsikring i

FORSIKRINGSAKTIESELSKABET **NATIONAL**

FORSIKRINGSHUSET . HOLMENS KANAL 22 . 1060 KØBENHAVN K . TELEX: 16776 . TLF. (01) 159951

4681 HERFØLGE
(03) 67 43 31

ALT
I
SKOVVÆRKTØJ

IMPORTØR OG GENERALAGENT
FOR:

»SIGNUMAT« PLA.MÆRKER

»NELSON« MÆRKEMALING

FORLANG TILBUD

AKTIESELSKABET
ROLD SKOVSAVVÆRK
9510 ARDEN

DANSK TØMMER

RÅTRÆINDKØB TELEFON (08) 56 12 66

Vi er købere til bøg og ask samt lidt ege-
og elmekævlere.

**HVALSØ NY SAVVÆRK OG TØMMER-
HANDEL A/S**

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 40 81 36.

Bøge-, Ege- og evt. Askekævlere købes

Å/s KORINTH SAVVÆRK

5783 KORINTH (09) 65 10 09

Vi er købere til kassetræ af nåltræ

ALDERSLYST SAVVÆRK
og
SILKEBORG EMBALLAGEFABRIK
v/ brødrene Møballe
8600 Silkeborg - Tlf. (06) 82 01 21

I/S Skærbæk Savværk

v/ Chr. Dahl & Co. . 7400 Herning . Tlf. (07) 12 41 88

Produktion: Dansk tømmer, brædder og lægter
Nåltræ til bygningstømmer købes

Kursus i naturpleje

I februar blev der i Almindingen på Bornholm afholdt et kursus i naturpleje for praktikere, arbejdsformænd m.v. Indbydere til kurset var fredningsplanudvalget, DASF og Bornholms skovdistrikt i fællesskab.

Kurset behandlede bl. a. lovgivningen, planlægningsarbejdet samt øvrige emner inden for naturplejen: landbruget og landskabsdyrkning, tilgroning og tynding, græsning i landskabet, pasning af fortidsminder, anlæg af stier, broer, trapper m.v., større anlæg på rekreative arealer og deres pasning. I det meget alsidige program medvirkede bl. a. amtmand *N. Elkær-Hansen*, *J. Riisager* og *P. Damgaard* fra fredningsplanudvalget, *Aksel Andersen* fra DASF, skovrider *Sten Bjerke* og *Bondo Andersen* fra Kulturministeriet, overinspektør *Thorvildsen* fra Nationalmuseet og statskovriderne *E. Lau-mann Jørgensen* og *B. Engberg*.

Baggrunden for kurset var – udover det store behov for naturplejearbejder på Bornholm – at der blandt skovarbejdere – og især de ældre – er stor interesse for en ordning, som kan fritage nogle for det tunge skovningsarbejde. Det var her tanken, at ældre skovarbejdere efter eget ønske skulle kunne overføres til naturpleje-arbejder og fungere som ledere af de små hold (væsentligst bestående af langtidsarbejdsløse), som varetager den praktiske side af naturplejen. *T. N.*

Bøge-, Ege-, Aske-, Birke-
og Grankævlere købes.

Å/s Kagerup

Trævarefabrik

Kagerup Stationsvej 59, 3200 Helsingør
Telefon: Helsingør 9

**Skovplanter -
haveplanter**

alle arter

Vi sender Dem gerne
prisliste og tilbud.

Hulkærhus planteskole

Telefon (06) 87 03 33 - Ans By

*Alle kulturer er underkastet danske Planteskole-
Sundhedskontrol og Herkomstkontrollen.*

Skovbrugermøde

En række medarbejdere ved STATENS FORSTLIGE FORSØG SVÆSEN gav ved et møde 21. marts 1973 på Unge Hjem Højskole en orientering om dele af forsøgsvæsenets arbejde. Her bringes et referat, som er udarbejdet af forststuderende NIELS ELERS KOCH.

Et afsluttet hugstforsøg i rødgran på god jord (Ravnholt)

Beskrivelse af forsøget

H. Bryndum indledte med en redegørelse for Ravnholt-forsøget, som sammen med Hastrup- og Gludsted-forsøget udgør de tre først anlagte og nu afsluttede hugstforsøg i rødgran. De tre forsøg lå på forskellige vækstboniteter:

Ravnholt: bon. 1
Hastrup pl.: bon. 3,5-4
Gludsted pl.: bon. 5-6

Ravnholt-forsøget afsluttedes 1967 på grund af stormfaldet, og resultaterne kan forventes publiceret i 1973.

Forsøget blev anlagt 1933-34 i 1. generations rødgran. Bevoksningen var på det tidspunkt 27 år og ikke tyndet (stamtal 8.000 stk./ha). Det første hugstindgreb var derfor nødvendigvis kraftigt og medførte op til 70 %'s stamtalsreduktion (svarende til ca. 45 % af grundfladen).

Følgende hugstgrader forekom:

B-hugst som i Hastrup 3-årig
B-C-hugst »fynsk hugst«/ hugst-
»Ravnholt hugst« interval
D₂-hugst »Frijnsborg-hugst« med 2-
årig hugstinterval

Beklageligvis indgik der ikke en A-hugst i forsøget.

Forsøgsresultater

Totalproduktion: inden for de betragtede hugstgrader fandtes ingen hugststyrkeafhængighed (analogt med Gludsted-forsøget og til dels også med Hastrup-forsøget). Der var heller ikke tale om nogen aldersgraduering af tilvæksten – således medførte de stærke indgreb i D-hugsten i starten ingen vækststimulering, men på den anden side heller ingen chokeffekt.

Højdetilvækst: bevoksningshøjden var ved 61 år 2,3 m større for D₂- end for B-hugsten (svarende til 0,7 bonitets-

grad). Forskellen er dog rent statistisk, idet overhøjden – højden på de 100 største træer pr. ha – var den samme.

Diameter i middelstammegrundfladen var ved 61 år i B-hugsten 28,4 cm, i D-hugsten 42,0 cm.

Dimensionsfordelingen af den samlede produktion viste en klar afhængighed af hugststyrken. Således fandtes ved alderen 55 år følgende producerede mængder med diameter i brysthøjde over 35 cm (svarende til midtdiameter over 25 cm på tømmeret):

B-hugst: 43 m³/ha
(4 % af den totale prod.)

B-C-hugst: 82 m³/ha
(8 % af den totale prod.)

D₂-hugst: 354 m³/ha
(34 % af den totale prod.)

Forsøget illustrerer således klart den stærke hugsts dimensionsfremmende virkning.

Sundhed og stabilitet: der blev – i modsætning til Hastrup- og Gludsted-forsøget – ikke fundet nogen sammenhæng mellem hugststyrke og rådfrekvens. Dette blev forklaret ved den i alle parceller foretagne store og tidlige stamtalsreduktion.

Forsøget blev vanskeliggjort af hyppige stormskader. Tilsyneladende var det karakteristisk, at stormfaldet fik angrebepunkt i D₂-hugsten og bremsedes af den mere stabile B-hugst; men på grund af de små parceller (0,10-0,16 ha) er det vanskeligt at udlede en endelig konklusion vedr. stabilitetens hugstafhængighed af forsøget. Ved stormfaldet i 1967 fandtes op til 100 % fald i forsøgsparcellerne.

Teknologiske forskelle: Afsmalningen: ved alle de ikke undertrykte træer fandtes en større afsmalning i D₂-hugsten (8 mm/m i B- og B-C-hugsten, 10,5 mm/m i D₂-hugsten).

Rumtætheden: 12 % større i B-hugsten end i D₂-hugsten. I Gludsted var forskellen kun 2 %. De lokalitetsbetingede forskelle er dog af betydelig større størrelsesorden.

Knasttykkelsen: 20 mm knastdiameter fandtes ved B-hugsten i 8 m's højde, ved D₂-hugsten i 5 m's højde.

Snoet vækst: Tilsyneladende ingen korrelation med hugstgraden.

(For yderligere oplysninger henvistes til skovrider E. Tolstrups referat af det 15. forstlige symposium, SKOVEN 1972/1, særlig prof. P. Moltesens bidrag).

Økonomien:

	total værdi- produktion	rela- tivt
1) Uden rentefaktor		
B-hugst	69.800 kr./ha	100
D ₂ -hugst	80.000 kr./ha	113
2) Rentefod 2½ %		
B-hugst		100
B-C-hugst		109
D ₂ -hugst		125
3) Rentefod 5 %		
B-hugst		100
B-C-hugst		114
D ₂ -hugst		140

Ved 5 % kalkulationsrentefod fandtes ved alle hugstgrader en negativ kapitalværdi.

Intern forrentning ved optimal omdriftsalder for hver hugstgrad:

B-hugst: 4,10 %
B-C-hugst: 4,25 %
D₂-hugst: 4,70 %
(D₂-hugst: 3,70 % – Randpåvirket parcel, der var utypisk i hele forsøget).

Skovrider T. Brüel finder en intern forrentning for rødgran på 6,5 %. (Nogle træarters ydeevne på Frijsenborg, 2. afsnit. DST 1970).

Benyttedes Frijsenborgs udgiftstal (i stedet for middeltal fra Dansk Skovforenings regnskabsoversigter), blev den interne forrentning 6,8 % ved D₂-hugsten (»Frijsenborg-hugsten«).

Under diskussionen fremhævede skovrider T. Brüel bl. a., at tyndingen i forsøget først er startet ved alder 27 år. Man måtte forvente, at dimensionsudfaldet ville ændres, såfremt man foretog den første gennemhugning tidligere.

Skovrider P. Qvistgaard spurgte, om der var konstateret nogen sammenhæng mellem hugststyrke og rethed. Svaret var nej, selv om en sådan evt. kunne ventes på grundlag af erfaringerne fra planteafstands-forsøget på Christianssæde.

Hedeafdelingens nye jord-bearbejdningsforsøg og deres foreløbige resultater

J. Neckelmann fortalte om de nye arbejdsfelter, som hedeafdelingen havde taget op. Der vil senere fremkomme en artikel om dette her i bladet.

Et afsluttet forsøg til belysning af nåletræers produktion og økonomi på moræneflade (Giesegaard)

Beskrivelse af forsøget

Søren Fl. Madsen redegjorde for Giesegaardforsøget, som blev anlagt fra 1908–16 i Maglebjerg Skov med 14 parceller med 6.000 planter/ha. Der var tale om et ret vanskeligt areal, og der var store forskelle på, hvordan træarterne klarede kulturstadiet. Bedst var

japansk lærk, sitkagran, rødgran og douglasgran (viridisvarietetet fra Br. Colombia og Oregon), mens sibirisk lærk, ædelgran, grandis og douglasgran (caesiavarietetet fra Colorado) indtog en mellemstilling. Nobilis, nordmannsgran og Abies concolor klarede sig dårligt, og thuja mislykkedes totalt. På et tidligt tidspunkt bortfaldt sibirisk lærk (kræftangreb) og Abies concolor, mens rhabdoclineangreb førte til afdrift af caesiavarietetet af douglasgran. Forsøget kunne således kun gennemføres med de nedenfor nævnte 6 træarter (7 prøveflader).

Forsøgsresultater

Total vedmasseproduktion: Træarterne kan inddeles i tre grupper m. h. t. vedproduktion fra 0–50 år:

- 1) Japansk lærk og douglasgran (Br. Col.) (sidstnævnte blev angrebet af sodskimmel) ca. 600 m³/ha.
- 2) Douglasgran (Oregon), rødgran, sitkagran og ædelgran (skønnet for ædelgran, da produktionstal er gået tabt) ca. 900 m³/ha.
- 3) Grandis ca. 1150 m³/ha.

Der er stort set overensstemmelse med skovrider T. Brüels tal. (Nogle træarters ydeevne på Frijsenborg, 1. afsnit. DST 1969).

Hugstdiameter: Indtil aldersklassen 30–39 år havde douglasgran (Oregon) den største hugstdiameter. For ældre aldersklasser havde grandis den største og lå i næsten alle perioder ca. 50 % over rødgran. – Dette til trods for stærkere hugst i nogle af de øvrige forsøgsparceller.

Højdevækst: Rangfølge med hensyn til overhøjden:

Grandis højest
Douglasgran (Oregon)
Sitkagran
Rødgran

Den samme rangfølge findes i store træk i Sølstedgaardforsøget, omend niveauet er lavere på Lolland (i gns. ca. 5 m), samt i Staurby Skov-forsøget.

Økonomien: De tre grupper genfandt med hensyn til økonomisk ydeevne:

- 1) Japansk lærk og douglasgran (Br. Col.) lavest.
- 2) Douglasgran (Oregon), rødgran, sitkagran og ædelgran middel.
- 3) Grandis bedst og klart adskilt fra de øvrige.

Priskurverne byggede på aktuel handelssortering, der næsten altid viste sig at være en B-kvalitet.

Søren Fl. Madsen havde foretaget en sammenligning mellem rødgran og grandis under forskellige forudsætninger m.h.t. kulturudgifter og afsætningsmuligheder. Sammenligningen blev baseret på ændringen i det årlige overskud fra en 50-årig normalskov ved transformering fra rødgran til grandis. Selv under de dårligste prisforudsætninger for grandis fandtes 35 år efter transformeringens start en positiv forøgelse af det årlige overskud.

Under diskussionen blev der af skovrider P. Qvistgaard og til dels også af skovrider T. Brüel stillet et spørgsmålstegn ved grandis' meget høje økonomiske ydeevne, idet man stillede sig skeptisk overfor, hvorledes priserne ville forholde sig ved et stort udbud af grandis. Svaret lød, at tallene stammede fra det aktuelle forsøg.

Skovrider Erling E. Nielsen (Giese-

KJULERUPVOGNEN

SKOVENTREPRENØRVOGNE to-hjulede, fremstilles til 2,6 m, 3×1 m og 5,4 m træ, er monteret med CRANAB KRAN SK 2000 eller SK 2500 og hydr. støtteben. Kan også leveres uden kran.

KJULERUP MASKINFORRETNING

v/ MOGENS DAMLUND

Tlf. (03) 67 02 27 . 67 02 77 - Ringstedvej 645 - 4100 Ringsted

Special-sprøjtning af skov

Har De ukrudts-, skadedyrs- eller sygdomsproblemer i skov eller planteskole, så lad os klare problemerne.

Indhent tilbud både på sprøjtning og kemikalier

fra

A/S Fyns Sprøjte-Service

Nyborg

tlf. (09) 31 27 06

Firmaet med mange års erfaring

gaard) kunne i denne forbindelse oplyse, at man altid havde solgt grandis ud af distriktet, men stillede sig ligeledes skeptisk m. h. t. grandis' fremtidige prisudvikling på grund af den dårlige tekniske kvalitet og de store dimensioner, der kan være for store til savværkernes barkningsmaskiner.

Foreløbige resultater af en serie proveniensforsøg med *Abies grandis*

Beskrivelse af forsøget

V. Gøhrn fortalte, at indsamlingen af prøver blev foretaget i 1948 af bl. a. daværende forststuderende E. Tillisch (DST 1952). Plantningen fandt sted i foråret 1952 som 1/2 på 11 forskellige lokaliteter. Der plantedes 9 forskellige provenienser.

Foreløbige forsøgsresultater

Forsøget er endnu så ungt, at man kun har en bedømmelse på grundlag af højden (Früh-test). På basis af dette kunne man foreløbig anbefale *Olympic halvøens vestside* og *Vest Cascaderne* som de for danske forhold bedst egnede provenienser.

Størst overlevelseshæftighed fandtes hos afkom fra Linå Vesterskov, der springer senest ud.

På grandis kan forekomme gule tværstriber på nålene og senere nålefall. Man mener, at der kan være tale om en rustsvamp (Uredinales), der evt. værtsskifter med også i Danmark forekommende bregnearter.

Forsøget har desuden vist, at der for grandis vedkommende er meget at hente inden for proveniensforskningen. Derfor, og for at råde bod på de mangler, der er ved det foreliggende forsøg:

- 1) ikke veldefinerede proveniensområder,
- 2) visse af indsamlingerne stammer fra enkelttræer,

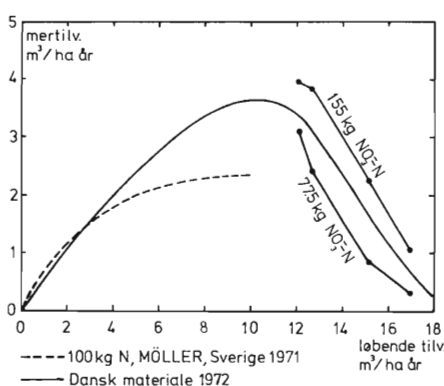
har man bestilt frø fra IUFRO's seedcenter til et nyt forsøg. Grandis har således 1. prioritet, nobilis 2. prioritet.

Under diskussionen efterlyste skovrider P. Qvistgaard teknologiske undersøgelser af grandis fremfor proveniensforsøg. Adjunkt K. F. Dalgas kunne oplyse, at Skovbrugsinstituttet havde indledt sådanne undersøgelser.

Foreløbige resultater af gødningsforsøg i gammel rødgran og i pyntegrøntsbevoksninger af *Abies nobilis*

Gødningsforsøg i gammel rødgran

Ifølge H. Holstener-Jørgensen var gødningsforsøg tidligere pr. tradition hen-

Mertilvæksten ved tilførsel af 100 kg nitratkvælstof pr. ha som funktion af den løbende tilvækst i kontrolparcellerne. Se i øvrigt teksten.

lagt til Landbohøjskolen, men på grund af emnets stigende interesse har forsøgsvæsenet imidlertid taget området op.

I årene 1965–66 anlagde man således en serie gødningsforsøg i rødgranbevoksninger i forskellige aldre, idet der blev gødet ca. 10 år før afdrift, hvorved resultater hurtigt kan høstes. Forsøgene blev anlagt på såvel sandjord som på morænejord, idet der blev udlagt flg. parceller:

O: Ugødet kontrolparcel
 N₁: 500 kg Ca(NO₃)₂/ha
 N₂: 1000 kg »
 N₃: 2000 kg » (Kun på morænejord).

Gødskningen blev foretaget hvert 5. år i alt 2 gange i hver parcel.

På grundlag af de foreløbige resultater er der udarbejdet en middelkurve over den mertilvækst, som kan ventes ved tilførsel af 100 kg nitratkvælstof pr. ha, oplagt som en funktion af den løbende tilvækst i kontrolparcellerne. Det danske materiale bygger på hedelokaliteterne, idet der ikke var udslag i forsøgene på morænelokaliteter. Middelkurven støttes delvis af svenske undersøgelser (Möller 1971). Mindre uoverensstemmelser skyldes, at de svenske forsøg er foretaget med urea, hvor ca. 33 % af virkningen går tabt. Desuden blev det bemærket, at den første 5-årige måleperiode løb i en gunstig klimaperiode, hvorfor den løbende tilvækst i kontrolparcellerne ligger højt (Bryndum: 100 % højere end normalt). Konklusionen var således: jo bedre bonitet (løbende tilvækst i kontrolparcellerne) des ringere udslag for N-tilførsel. På morænejorder kan N-tilførsel ikke betale sig.

På sandede jorder kan der endnu ikke uddrages nogen endelig økonomisk konklusion.

Gødningsforsøg i nobilisbevoksninger

Femten bevoksninger er blevet behandlet med en startgødskning på 1500 kg NPK/ha for at rette op på tidligere rovdrift. Gøngødskning er sket med 16.5 kg NPK + 36.0 kg Ca(NO₃)₂ pr. 1000 kg klip. Der er tale om en balanceret gødskning, idet der tilføres de næringsstoffer, som man bortfører med produktet.

De foreløbige forsøgsresultater viste følgende klippeudbytte for bevoksninger med diameter i middelstammegrundfladen (Dg) = 10 cm:

Ugødet: 7.000 kg/ha år

Gødet: 9.200 kg/ha år = 30 % merudbytte (i ældre bevoksninger fås kun ca. 20 % merudbytte).

Det blev oplyst, at der er tale om et landsgennemsnit med generel gyldighed. Desuden blev det bemærket, at der ofte er for små stamtal og foretages for hurtig reduktion i nobilisbevoksningerne.

Endelig havde man undersøgt samspillet mellem gødskning og herbicid anvendelse i nobiliskulturer. Forsøgene er udført på Knabelbjerg og Addithus. Generelt fandt man positivt udslag for gødskning og for herbicidbehandling hver for sig (sidstnævnte var på Knabelbjerg signifikant større end det positive udslag ved gødskning).

Gødskning plus herbicidbehandling havde imidlertid medført negativt udslag det første år.

Denne negative vekselvirkning forklares ved, at herbicidbehandlingen medførte en grøngødskning, der sammen med den tilførte gødning bevirker, at man kommer over på den negative side af udbyttekurven (overgødskning). Ifølge forklaringen må der således være tale om en kortvarig virkning, idet når ukrudtet først er væk, fås der ingen kraftig grøngødskning ved en herbicidbehandling. I den efterfølgende sæson fandtes der da heller ingen negativ vekselvirkning på Knabelbjerg.

Under diskussionen spurgte statsskovrider, dr. agro. A. S. Sabroe, om blåfarvning af nobilis kunne fremgødes. Svaret var nej, farven formodes at være arvelig. Gødskningen kan forøge løvfylden, men man skal være opmærksom på, at man ikke kan opgøde de gamle nåle, hvorfor gødskning, der ikke foretages konstant, medfører en heterogen pyntegrøntvare.

Niels Elers Koch modtog et rejsetilskud fra De forststuderendes Forening til deltagelse i skovbrugermødet.

Ny klassifikation af skovprodukter?

United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE) og FAO har i midten af januar 1973 afholdt et møde i Genève, hvori deltog eksperter inden for området: Klassifikation og definition af skovprodukter. Efter at der ved mødet var foretaget forskellige ændringer og tilføjelser i det fremlagte udkast, vil forslaget blive fremlagt ved et FAO/ECE møde (Working Party on Forest and Forest Products Statistics) i maj i Genève.

P. H.

Stormfaldskatastrofen i Vesttyskland

Oparbejdningen, der kom meget sent i gang p. g. a. interne diskussioner om fragttilskud og diverse kompensationer, foregår nu med fuld kapacitet. Man undrer sig over denne sene igangsætning, når man tager de store mængder i betragtning, især da tyskerne jo har en bestemmelse om, at alt nåletrætømmer, der ligger med bark på, skal afbarkes inden en bestemt dato p. g. a. insektfare.

Der er opkøbt store partier fyr, dels af forskellige træarter og dels af savværker direkte. Dertil kommer, hvad der er formidlet gennem savværksforeningen og gennem Danske Skoves Handelskontor. Handelskontoret har dog kun købt en meget ringe procent i fyr, den overvejende del er pæn rødgran. Med hensyn til kvaliteter må man igen undres over den store forskel, der er i det importerede træ. Der ligger daglig tilbud fra de forskellige agenter til meget lave priser, men ved nærmere besigtigelse viser det sig som oftest at være klasse C eller ringere. Som en savværksmand engang har udtalt: »Man kan altid købe billigt træ for dyrt«. Når der nu ligger så store mængder, og da man på forhånd ved, at man ikke kan nå at få alt oparbejdet inden kvaliteten bliver for dårlig til savværkstømmer, må det dreje sig om at få de bedste kvaliteter frem mens tid er. På visse store distrikter laver man depoter med overrisling som man gjorde herhjemme i 1967/68.

Mængden, der bliver importeret til Danmark i 1973, er svær at udtale sig om, derom kan man kun gætte, men en ting kan slås fast med det samme: importen vil ingen betydning få overhovedet for efterspørgslen på det indenlandske marked. Med hensyn til

sammenligning af priser på det indenlandske tømmer og det importerede er det således, at prisen ligger en smule over den nuværende danske A-pris, alt taget i betragtning (grænseekspeditionen, ekstra transport m. v.), men så er kvaliteten også som den hjemlige klasse A, i hvert fald på det parti, der bliver importeret af Handelskontoret. Det bliver spændende at følge udviklingen i de kommende måneder for de købte fyrrepartiers vedkommende. Der er sikkert mange, der mener at købe billigt træ og så pludselig står med en vare der er blå- eller sortstribet, men derom i en senere beretning.

B. B.-P.

Markedssituationen i Vesttyskland

Skønt der i Nordtyskland henligger ca. 18 mill. m³ stormfaldstræ, klages der, særlig fra sydtyske savværkers side, over mangel på råtræ af rødgran og ædelgran. Oparbejdningen af stormfaldet skrider nu fremad, men tilførslerne fra Nordtyskland kan ikke – eller i alt fald endnu ikke – opveje det nedsatte udbud af råtræ, som er en følge af hugstreduktioner efter forbundsloven. Desuden udgør rødgran kun ca. 30 % af den stormfældede masse. Den begrænsning af træimporten og frigivelse af eksporten, som netop er indført af Forbundsregeringen, kan have været medvirkende til at forstærke disse tendenser.

Det bemærkes tillige, at salget på auktion er stigende, og at priserne, også i Niedersachsen, ligger fast for alle træarter. Den stormfældede skovfyr oparbejdes lokalt eller konserveres, og i det øvrige Vesttyskland er der livlig efterspørgsel efter de bedre kvaliteter i fyr. I bøg er markedssituationen rolig med en tendens til prisstigninger i de gode kvaliteter, mens der er meget stærk efterspørgsel efter eg af alle kvaliteter. (Holz-Zentralblatt nr. 32).

T. N.

Orehoved bygger spånpladefabrik

Orehoved Træ- og Finérindustri A/S, som for få måneder siden blev overtaget af Vordingborg Køkkenet A/S, vil nu bygge en spånpladefabrik i tilknytning til virksomheden i Orehoved. Spånpladefabrikken, som ventes at stå færdig i løbet af to år, budgetterer med et årsforbrug på 100–120.000 m³ råtræ, oplyser afdelingsleder Sv. Stigsen, Orehoved. Finérværket har et årligt overskud på 20.000 m³ affaldstræ, og det øvrige råtræbehov ventes dækket af såvel savværksaffald som skovtræ. Der bliver tale om en traditionel spånplade, og ca. 30.000 m³ af produktionen ventes anvendt inden for koncernen.

T. N.

Hvad med barken?

I november 1972 afholdtes i Stockholm et symposium om anvendelsen af bark. Omend emnet er knap så aktuelt herhjemme som i Sverige, kan følgende måske alligevel have interesse:

De relativt store barkmængder fra de svenske savværker bliver normalt afbrændt eller blot kørt af vejen, men i de senere år har miljømyndighederne vist oplagringen af bark stigende interesse. Således skal der nu søges tilladelse til oplagring, hvis barkmængden overstiger 50 t tørvægt pr. år, modsvarende en produktion på ca. 750 m³ savet vare. Dispensation for at søge denne tilladelse kan dog bevilges, hvis barkmængden ikke overstiger 10.000 t/år.

Bortskaffelse af bark medfører forurening, uanset om dette sker ved afbrænding eller oplagring. Forureningsfaren ved oplagringen skyldes især barkens indhold af vandopløselige stoffer (kulhydrater, fenoler m. m.), og større oplag af bark vil efter kort tid producere stærkt forurenede drænvand. Dette viser sig ved vandets farve – indholdet af ilt mindskes og tit bliver lugten ilde p.g.a. anaerobe processer. – Afbrænding af barken anses derfor for at være bedst, og mulighederne for at udnytte barkens varmeindhold anses for at være gode. (I dag udnyttes barkens varmeindhold kun af ca. 60 % af de svenske savværker, som overhovedet foretager afbrænding).

Allerbedst synes det efter symposiets opfattelse at være at betragte barken som et værdifuldt biprodukt og prøve at udvikle de anvendelsesmuligheder som allerede i dag er delvis aktuelle (byggematerialer, isoleringsmateriale, jordforbedringsmidler m. v.).

T. N.

Mange kondibaner

Kulturministeriets udvalg til klarlægning af idræts- og friluftslivets vilkår, der blev nedsat den 14.3.1971, har udgivet sin første delrapport: Idræts- og friluftundersøgelser 1971 – en kommuneanalyse. Blandt utallige andre oplysninger findes følgende opgørelse over kondi-baner, også kaldet Trimløjper: Medio 1971 fandtes der i alt 51 kondi-baner i Danmark. Optællingen er foretaget amtsvis, og det fremgår, at Ringkøbing og Viborg amter ingen kondi-baner har, mens alle øvrige amter har mindst én. Frederiksborg amt ligger i spidsen med 9 kondi-baner.

O. F.

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgroninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »Skovhastруп«
Hvalsø – Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle Telf. Viskinge 20* & 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup
Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter skovplanter i gode provenienser.

Skovplantekulturene står under Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELEFON 62933* DANMARK

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Hellestrup Planteskole

4180 Sorø

Tlf. (03) 64 51 33

Specialplanteskole for
Hybridasp.

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens
Tlf. (05) 65 60 46

Læ- og hækplanter samt planter
til vildtremiser m. v.

Hyllinge Savværk A/S

Tlf. (03) 74 40 64

Kristtorn

Unge planter med klump og lærred.
Udvalgt fra hårdføre modertræer med
høj bærydelse.

Forlang vor pjece om dyrkning af
Kristtorn.

Chr. Pedersens planteskole
Bogense (09) 81 13 60

I/S Hage og Simony Skovadministration

Pris: Fuld administration 50-80 kr. pr.
ha pr. år. Rationalisering. Tilbud gives.

OREMANDSGAARD . 4735 Mern
Skovrider J. Simony (03) 7961 28
Skovfoged P. Kofoed (03) 71 63 47
Kontor (03) 7960 09

OREHOVED TRÆ- OG FINÉRINDUSTRI A/S

BØGE- OG EGEKÆVLER TIL SKRÆLNING OG
KNIVSKÆRING KØBES KONTANT

OREHOVED . 4840 NØRRE ALSLEV . TLF.: (03) 84 60 84

De koncentrerede kvælstofgødninger

KALKAMMONSALPETER UREA

to gødninger, som - pris og virkning taget i betragtning - er særdeles fordelagtige til en række afgrøder.

**Alle arter
skovplanter**

i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning Telf. 05 - 65 12 11

Paludans Planteskole A/S

Klarskov - 4760 Vordingborg
Telefon (03) 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet Herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG

Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

SKOVKONSULENTEN

Skovtilsyn
Skovadministration
Planlægning
Vurdering
Driftsanalyser

Skovrider E. Tolstrup
Hedegrænsen 38, 2600 Glostrup
Tlf. (01) 96 10 69

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

St. Hjøllund Savværk og Imprægneringsanstalt

er køber af nåletræ til bygningstømmer og master.

Hjøllund . 7362 Hampen
Tlf. (06) 86 91 00

A/S Grindsted Imprægneringsanstalt

er køber af nåletræ til master

Grindsted
tlf. (05) 32 08 55*